

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

ATT ÖVERSÄTTA MEDICINSK FACKTEXT

FRÅN FRANSKA TILL SVENSKA

Översättning av fyra artiklar om typ 2-diabetes
med textanalys och kommentarer
av
Annika Säll

Denna uppsats har två syften. Det övergripande syftet är att tillämpa förvärvade kunskaper i bland annat textanalys, översättningsteori och terminologi på en egen längre översättning. Ett mer specifikt syfte är att undersöka vilka metoder som finns att tillgå vid översättning av medicinsk text från franska till svenska, framför allt i det terminologiska arbetet. Utgångspunkten är en översättning av fyra franska medicinska artiklar som handlar om typ 2-diabetes. Uppsatsen inleds med en analys av källtexten, beskrivning av ett tänkt översättningsuppdrag och val av översättningsmetod. Den avslutas med en kommentardel som tar upp de problem som uppkommit under översättningens gång.

Magisteruppsats (20p) i franska med inriktning på översättning
Stockholms universitet
Vårterminen 2004
Handledare: Mats Forsgren

1	INNEHÅLLSFÖRTECKNING	
2		
3	1. INLEDNING.....	4
4	1.1 Bakgrund och syfte.....	4
5	1.2 Presentation av källtexten.....	5
6	2. ANALYS AV KÄLLTEXTEN.....	5
7	2.1 Analysmodell.....	5
8	2.2 Kontext.....	6
9	2.3 Textuell struktur.....	7
10	2.3.1 Lexikogrammatik.....	7
11	2.3.2 Konnektivbindning.....	9
12	2.4 Ideationell struktur.....	9
13	2.5 Interpersonell struktur.....	11
14	2.6 Stil.....	11
15	2.7 Terminologi.....	12
16	3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÖVERSÄTTNINGEN.....	13
17		
18	3.1 Det tänkta översättningsuppdraget.....	13
19	3.2 Översättningsprincip.....	14
20	4. ANALYS AV SVENSK MEDICINSK FACKTEXT.....	16
21	4.1 Analysmodell och material.....	16
22	4.2 Textuell struktur.....	16
23	4.2.1 Lexikogrammatik.....	16
24	4.2.2 Konnektivbindning.....	18
25	4.2.3 Jämförelse av analysresultaten.....	18
26	4.3 Interpersonell struktur.....	19
27	4.4 Skriftspråkliga konventioner.....	19
28	5. KÄLLTEXT OCH ÖVERSÄTTNING saknas här).....	20

1	6. KOMMENTARER TILL ÖVERSÄTTNINGEN.....	21
2	6.1 Typiska problem vid översättning från franska till svenska...	22
3	6.1.1 Anaforisk syftning.....	22
4	6.1.2 Possessiva pronomen.....	23
5	6.1.3 Substantiv.....	23
6	6.1.4 Participfraser.....	24
7	6.1.5 Bisatser som inleds med ”si”.....	24
8	6.1.6 Interpunktion.....	25
9	6.1.7 Tillägg.....	27
10	6.1.8 Utelämningar.....	28
11	6.1.9 Konnektiver.....	31
12	6.1.10 Kulturspecifika företeelser.....	31
13		
14	6.2 Speciella problem vid översättningen av denna text.....	32
15	6.2.1 Medicinska facktermer.....	32
16	6.2.2 Otydligheter och fel i källtexten.....	38
17	7. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	42
18	8. RÉSUMÉ EN FRANÇAIS.(saknas här).....	43
19	Bibliografi	43
20	BILAGA: Medicinska termer	47
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		

1 1. INLEDNING

2 1.1 Bakgrund och syfte

3
4 Föreliggande uppsats är ett examensarbete inom Översättarprogrammet vid Tolks-
5 och översättarinstitutet (TÖI) på Stockholms universitet. Utbildningen är
6 yrkesinriktad och tonvikten ligger på praktiska färdigheter i översättning av
7 facktexter. En mycket viktig grund för detta arbete är dock teoretiska kunskaper i
8 bland annat textanalys, översättningsteori och terminologi. Ett av syftena med
9 denna uppsats är att kombinera de teoretiska och praktiska kunskaper jag tillägnat
10 mig under utbildningen och tillämpa dessa på en egen längre översättning.

11 Som översättare är det en fördel att inrikta sig på något eller några
12 specialområden. Under tredje terminen på utbildningen fick vi inom ramen för
13 ämnet engelsk översättning möjlighet att specialisera oss i något av ämnena
14 medicin, teknik eller media. På grund av tidigare utbildning och erfarenhet
15 valde jag medicin, som är det område jag kommer att specialisera mig inom
16 som yrkesverksam översättare i framtiden.

17 Inom ämnet fransk översättning fanns emellertid inte denna möjlighet till
18 specialisering. För att kompensera detta har jag därför valt att i detta
19 examensarbete översätta medicinsk text från franska till svenska. Mitt andra
20 syfte med denna uppsats är att undersöka vilka hjälpmedel som finns att tillgå
21 vid översättning av fransk medicinsk text till svenska, och vilka metoder man
22 kan använda, framför allt i det terminologiska arbetet.

23 Uppsatsen inleds med presentation och analys av källtexten, beskrivning av
24 det tänkta översättningsuppdraget, bestämning av översättningsprincip samt en
25 analys av svensk medicinsk facktext. Sedan följer översättning och källtext. I
26 uppsatsens avslutande del beskrivs och analyseras de problem som uppkommit
27 under översättningens gång, dels generella översättningsproblem vid översättning
28 från franska till svenska, dels specifika problem för just denna text, och i
29 samband med detta ges exempel på de översättningslösningar som valts.

1 **1.2 Presentation av källtexten**

2

3 Källtexten består av fyra artiklar ur den franska medicinska tidskriften *La Revue*
4 *du Praticien*. Artiklarna är tagna ur ett temanummer som handlar om sjukdomen
5 diabetes typ 2, vuxendiabetes, och de är skrivna av olika författare. I den första
6 artikeln ”Examens utiles et inutiles dans le diabète de type 2” beskrivs vilka
7 undersökningar som är meningsfulla respektive onödiga att utföra vid
8 diagnostisering och uppföljning av sjukdomen. Den andra artikeln ”Diététique et
9 activité physique dans la prévention et le traitement du diabète de type 2” handlar
10 om betydelsen av kost och fysisk aktivitet som förebyggande åtgärder och
11 behandling vid typ 2-diabetes. Därefter följer ”Prescrire l’insuline dans le diabète
12 de type 2”, som diskuterar vilka patienter som är lämpade för att behandlas med
13 insulin, tillfälligt eller permanent, vid sjukdomen, samt vilka
14 läkemedelskombinationer som är lämpliga att använda. I den fjärde och sista
15 artikeln ”Risque artériel lors du diabète de type 2” redogörs för risken för
16 komplikationer i hjärta och kärl vid typ 2-diabetes, och vad som kan göras för att
17 förebygga och behandla dessa.

18

19

20 **2. ANALYS AV KÄLLTEXTEN**

21

22 **2.1 Analysmodell**

23 Enligt översättningsforskaren Rune Ingo är ”en noggrann analys av originaltexten
24 grunden för all översättning” (1991:93). För att kunna producera en funktionell
25 text på målspråket måste översättaren känna till vilket större sammanhang texten
26 ingår i, dess funktion och syfte, vilken målgrupp den är avsedd för, samt dess
27 speciella stildrag.

28 Analysen av källtexten kan ske på olika sätt, men jag har valt att utgå från
29 den textmodell som beskrivs i *Vägar genom texten* (Hellspong & Ledin 1997).

30 Med denna modell som ram för analysen kommer jag sedan även att hänvisa till

1 annan litteratur. Modellen består av fem olika komponenter enligt följande
2 (1997:41-48):

- 3 1. Sammanhanget eller kontexten.
- 4 2. Uppbyggnaden eller strukturen.
 - 5 a. Den textuella strukturen (formen).
 - 6 b. Den ideationella strukturen (innehållet).
 - 7 c. Den interpersonella strukturen (relationen till mottagarna).
- 8 3. Framställningssättet eller stilen.

9
10 De strukturella analyserna nedan bygger på utdrag om 200 ord från början, mitten
11 och slutet av var och en av de fyra artiklarna. Då jag inte lyckats hitta något
12 referensvärde för franska texter har jag jämfört siffrorna med värden för svenska
13 texter, vilket kan göra analysen något missvisande i dessa fall.

14

15 **2.2 Kontext**

16 *La Revue du Praticien* är en medicinsk tidskrift som ges ut av förlaget J.-B.
17 Baillièrre Santé, vars målsättning är att ge medicinsk information och fortbildning
18 till läkare (www.33docpro.com). De flesta av författarna till de fyra artiklarna är
19 själva praktiserande läkare vid kliniker för exempelvis diabetologi, endokrinologi
20 eller internmedicin. Texterna ingår alltså som en del i en sjukvårdande
21 verksamhet som har till syfte att diagnostisera och behandla patienter. Diskursen,
22 det vill säga de grundläggande handlings- och tankemönster den förutsätter, är
23 medicinskt vetenskaplig.

24 Enligt Rune Ingo, som grundar sig på Karl Bühler (Ingo 1991:53, 159 ff),
25 kan språket delas in i de tre grundfunktionerna informativ, expressiv och
26 imperativ funktion. I den informativa texten är språkets huvudsakliga funktion att
27 förmedla kunskaper och överföra information, och fokus ligger då på
28 sakinnehållet. Den expressiva texten fokuserar på författarens personliga
29 uttryckssätt, vilket gör att den inte bara förmedlar information och kunskap, utan

1 också känslor. Den imperativa textens främsta funktion är att påverka mottagaren
2 att utföra vissa handlingar eller bete sig på ett speciellt sätt, och fokus ligger då
3 på den tilltalade. Föreliggande text har främst en informativ funktion, och fokus
4 ligger i första hand på innehållet, även om den också har vissa imperativa drag.
5 Textsorten är vetenskaplig artikel avsedd att läsas av fackmän.

6

7 **2.3 Textuell struktur**

8 2.3.1 Lexikogrammatik

9 Den lexikogrammatiska strukturen är likartad i alla fyra artiklarna, och den
10 kännetecknas framför allt av en påfallande nominal uppbyggnad, vilket gör att
11 texten blir informationstät och konstaterande (Hellspong & Ledin 1997:78). På
12 ordnivå märks detta genom den mycket höga andelen substantiv, vilket ger en
13 verbkvot (substantiv/verb) som varierar mellan 2,13 och 2,69, med ett
14 medelvärde på 2,38, vilket är mycket höga värden jämfört med genomsnittsvärdet
15 1,68 för svensk bruksprosa (Ledin 1991:34). Man bör emellertid komma ihåg att
16 franskan är ett substantivorienterat språk i motsats till svenskan, som är
17 verborienterad (Eriksson 1997:329), vilket innebär att dessa värden inte är direkt
18 jämförbara.

19 På frasnivå kännetecknas den nominala strukturen av utbyggda
20 nominalfraser, ofta med efterställda bestämningar i form av prepositionsfraser,
21 och det är vanligt med så kallade verbalsubstantiv, substantiv avledda av verb
22 (Hellspong & Ledin 1997:67), vilket gör att verbet kan utelämnas: *une*
23 *augmentation de l'activité physique; la prise en charge du risque vasculaire*
24 *global; la prévention de l'hypertension; le succès du passage à l'insuline du*
25 *patient diabétique de type 2.*

26 På satsnivå karaktäriseras texten av en hög andel relativa bisatser (50
27 procent av bisatserna), medan de adverbiala och nominala bisatserna är färre (36
28 respektive 14 procent). Även detta är ett uttryck för den nominala karaktären,
29 eftersom relativa satser oftast fungerar som efterställda bestämningar inom

1 nominalfrasen. Texterna utmärks av en stor variation i meningslängden, mellan 7
2 och 82 ord per mening. Den genomsnittliga meningslängden är relativt hög, 28,5
3 ord per mening, vilket kan jämföras med medeltalet 23 ord per mening för fransk
4 sakprosa, där både lätta saktexter och mer avancerad facktext ingår (Björnsson &
5 Hård af Segerstad 1979:20). Orsaken till de långa meningarna är oftast att
6 huvudsatser är uppradade efter varandra åtskilda av semikolon eller kolon. Även
7 andelen långa ord (sju bokstäver eller mer) är hög, i genomsnitt 36 procent, att
8 jämföras med medelvärdet 30 procent för fransk saklitteratur. Läsbarhetsindex,
9 lix, som är summan av antalet ord per mening och andelen långa ord, blir därmed
10 mycket högt, 64,5, vilket är långt över medelvärdet på 53 för franska saktexter.
11 Enligt Björnssons och Hård af Segerstads undersökningar innebär ett lixvärde på
12 60 att en text uppfattas som mycket svår.

13 Fundamenten är relativt långa, mellan fem och åtta ord i genomsnitt.
14 Medelvärdet för svenska texter är omkring tre (Melin & Strand 1989:23).
15 Skillnaden kan delvis förklaras av att subjektet i de flesta fall kommer före verbet
16 i franskan, även om meningen inleds med en annan satsdel. Svenskan har i dessa
17 fall omvänd ordföljd, vilket gör att fundamentet oftast bara innehåller en satsdel.
18 Detta är dock inte hela förklaringen, eftersom medelvärdet blir 5,3 ord även om
19 endast den första satsdelen räknas.

20 I föreliggande texter är den vanligaste satsdelen i fundamentet subjektet i
21 form av en nominalfras (*La dernière décennie /correspond.../; On /peut.../; Toute*
22 *modification du mode de vie qui réduit ce risque /prévient.../*), men i ungefär en
23 tredjedel av meningarna föregås subjektet av ett adverbial, vanligen i form av en
24 prepositionsfras (*Chez les sujets diabétiques, les anomalies lipidiques /sont.../*),
25 eller i några fall en bisats (*Si, dans ces conditions, la glycémie est supérieure à*
26 *1,26 g/L (7mm/L), à 2 reprises pour les valeurs limites, le diagnostic de diabète*
27 */doit.../*) eller ett adverb (*Paradoxalement, les examens indispensables /sont.../*).
28 Trots de relativt långa fundamenten är texten i allmänhet högertung, vilket beror
29 på de långa meningarna.

1 2.3.2 Konnektivbindning

2 Konnektiver är språkliga markörer för logiska samband mellan satser. Genom en
3 analys av konnektiverna kan man karakterisera en texts framställningsform. De
4 fyra huvudtyperna additiv, temporal, adversativ och kausal konnektivbindning
5 motsvarar de fyra framställningsformerna beskrivningar, berättelser,
6 argumentationer och utredningar. (Hellspång & Ledin 1997:88)

7 De fyra texterna skiljer sig något vad gäller typen av satskonnektion. De två
8 första texterna innehåller framför allt kausala konnektiver (*parce que, puisque*),
9 dit även konsekutiva (*donc*) och konditionala (*si*) konnektiver räknas. Detta tyder
10 på att den utredande framställningsformen dominerar, även om också övriga
11 typer av konnektiver förekommer. I de två sista texterna överväger adversativa
12 och koncessiva konnektiver som exempelvis *mais* och *cependant*, vilket enligt
13 Hellspång & Ledin betyder att framställningsformen främst är argumenterande.
14 Konnektivtätheten är dock inte särskilt hög, mellan 18 och 36 procent, vilket
15 innebär att ungefär var femte till var tredje sats binds samman av konnektiver.

16

17 **2.4 Ideationell struktur**

18

19 I den ideationella strukturen ingår bland annat teman och propositioner. Temana
20 är de ämnen texten behandlar, och de uttrycks oftast med nominalfraser.
21 Propositionerna är det texten säger om temana, vilket brukar uttryckas i
22 satsform. (Hellspång & Ledin 1997:115ff)

23 De fyra texterna handlar alla om typ 2-diabetes, men temana skiljer sig
24 ändå åt eftersom de behandlar olika aspekter av sjukdomen. Detta återspeglas
25 också i bruket av facktermer. Alla texterna karakteriseras av att de är rika på
26 medicinska termer, men eftersom de olika texterna har olika utgångspunkter för
27 att beskriva sjukdomen skiljer de sig åt också vad gäller termbruket.

28 I den första texten kan temat uttryckas som *undersökningar vid typ 2-*
29 *diabetes*. Propositionerna beskriver vilka undersökningar som behövs och vilka

1 som är onödiga vid diagnos och uppföljning av sjukdomen. Texten är
2 följaktligen rik på benämningar av olika typer av undersökningar, som
3 exempelvis *dosage de la glycémie à jeun, dosage de l'HbA1c, dosage du*
4 *cholestérol, dosage des triglycérides, examen ophtalmologique.*

5 Den andra textens tema är *kost och fysisk aktivitet vid typ 2-diabetes*. Det
6 texten kommer fram till, eller propositionen, är att en patient med typ 2-diabetes
7 eller med stor risk att få sjukdomen har stora möjligheter att själv påverka
8 sjukdomsutvecklingen, eller till och med förhindra sjukdomens uppkomst,
9 genom en välbalanserad kost och fysisk aktivitet. Termer som används i texten
10 är till exempel *l'index de masse corporelle (IMC), obésité, apport calorique,*
11 *équilibre alimentaire, glucides, lipides, protides, prévention nutritionnelle.*

12 Temat i den tredje texten kan sammanfattas med nominalfrasen
13 *insulinbehandling vid typ 2-diabetes*. Propositionerna anger vilka patienter som
14 bör behandlas med insulin, och vilka kombinationer av läkemedel som bör
15 ordinerar för att uppnå bästa effekt av behandlingen. Här återfinns således bland
16 annat termer för olika typer av läkemedel, till exempel *NPH, insulines retard au*
17 *zinc, sulfamides hypoglycémiants, répaglinide, metformine, thiazolidinediones,*
18 *glitazones.*

19 I den fjärde texten är temat *risken för kardiovaskulära komplikationer vid*
20 *typ 2-diabetes*. Propositionerna beskriver olika riskfaktorer och redogör för vad
21 olika studier kommit fram till då det gäller att förebygga kardiovaskulära
22 komplikationer. Här används ofta termer som *complications cardiovasculaires,*
23 *macroangiopathie diabétique, néphropathie, albuminurie, risque artériel,*
24 *complications ischémiques.*

25 Förutom att texten är rik på facktermer innehåller den också många
26 räkneord. Dessa båda faktorer gör att texten blir exakt och specifik, vilket är
27 typiskt för vetenskapliga texter.

28

29

1 **2.5 Interpersonell struktur**

2

3 Texten innehåller nästan inga personliga pronomen i första eller andra person,
4 endast *nous* förekommer en gång. Det är också relativt vanligt med passiva verb
5 med struken agent. Detta gör att texten får en opersonlig karaktär. På grund av att
6 den innehåller få värderande adjektiv och ofta hänvisar till olika studier vid
7 presentation av fakta får den även en objektiv och saklig stil. Språkhandlingarna
8 är nästan alltid påståenden till formen, men inte så sällan har de en uppmanande
9 funktion, vilket visar sig genom uttryck som *il faut que*, *il importe* och verbet
10 *devoir*. Den första texten skiljer sig emellertid något från de övriga. Författaren är
11 tydligare närvarande genom interjektioner (*hélas!*), genom att det förekommer
12 adjektiv som röjer skribentens attityd, såsom *nécessaire*, *utile*, *indispensable*, och
13 genom att verbet *devoir* är vanligare än i de andra texterna. Detta gör att denna
14 text ger ett något mer subjektivt intryck än de övriga.

15

16 **2.6 Stil**

17

18 Stilen kan ses som en syntes av de analyser som gjorts av texten på olika nivåer
19 (Hellspong & Ledin 1997:47). Sammanfattningsvis kan sägas att texten är
20 fackspråklig, att textsorten är vetenskaplig artikel och att den främsta målgruppen
21 är praktiserande läkare. Den har en informativ funktion och framställningsformen
22 är närmast utredande respektive argumenterande. Den är rik på medicinska
23 termer och sifferangivelser, vilket ger en exakt och specifik stil. På grund av en
24 påfallande nominal struktur blir texten informationstät och konstaterande. Stilen
25 kan huvudsakligen också karakteriseras som objektiv och saklig, då den
26 innehåller få värderande adjektiv och är väl underbyggd med fakta.

27

28

29

1 2.7 Terminologi

2

3 Ett av de mest framträdande dragen hos källtexten är att den är mycket rik på
4 medicinska facktermer, och följaktligen kommer en stor del av översättnings-
5 arbetet att utgöras av att hitta lösningar på terminologiska problem. Grunden i
6 terminologiläran utgörs av de fyra begreppen *referent*, *begrepp*, *term* och
7 *definition* samt de inbördes relationerna mellan dessa (Spri 1999:7). Referenterna
8 är konkreta eller abstrakta företeelser i verkligheten, medan begreppen är våra
9 mentala föreställningar om dessa företeelser. Termerna är i sin tur de språkliga
10 benämningar för begreppen som vi använder då vi kommunicerar. Om
11 kommunikationen ska kunna fungera är det viktigt att det finns en definition för
12 begreppet så att man är överens om att man talar om samma sak. Vid allt
13 terminologiarbete, alltså även vid översättning, är det begreppet som är
14 utgångspunkten. Man måste alltså ha klart för sig vilket begrepp en term står för,
15 det vill säga definitionen av begreppet, innan man översätter termen. (1999:8-9)

16 En term kan se ut på olika sätt och består inte alltid av ett enda ord. De
17 former av termer som förekommer i svenskan är enordstermer, flerordstermer
18 och förkortningar (1999:14).

19 Under 6.2.1 beskrivs de terminologiska problem som uppkommit under
20 översättningsarbetets gång och i samband med detta ges exempel på hur dessa
21 problem har fått sin lösning.

22

23

24

25

26

27

28

3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÖVERSÄTTNINGEN

3.1 Det tänkta översättningsuppdraget

Innan man börjar översätta bör man fråga sig i vilket sammanhang den översatta texten ska fungera på målspråket, och om den kommer att ha liknande funktion, syfte och målgrupp som källtexten. Detta är viktigt för att man ska kunna följa målspråkets konventioner för textsorten ifråga och kunna skapa en idiomatisk text som fungerar pragmatiskt i målkulturen (Ingo 1991:36, 158).

I detta fall tänker jag mig att uppdragsgivaren är *Läkartidningen*, och att syftet med översättningen är att informera om hur typ 2-diabetes diagnostiseras och behandlas i Frankrike. *Läkartidningen* kan beskrivas som en svensk motsvarighet till *La Revue du Praticien*. Den är en medicinskt vetenskaplig tidskrift som utges av läkarnas fackliga organisation, Sveriges läkarförbund, och dess målsättning är bland annat att ”ge läkarkåren fortbildning och information i medicinska och fackliga frågor [...]” (www.lakartidningen.se/omlt.html). Målgruppen är läkare, medicine studerande samt intresserade enskilda och institutioner.

Både målsättning och målgrupp är alltså något vidare än för *La Revue du Praticien*, men jag bedömer att detta inte har någon betydelse för översättningen. Måltexten kommer ändå att ha i stort sett samma funktion, syfte och målgrupp som källtexten, vilket betyder att textens främsta funktion är informativ, att dess syfte är att informera och fortbilda och att den huvudsakliga målgruppen är läkare. Däremot har det en viss betydelse att målgrupperna befinner sig i olika länder, vilket gör att kulturella företeelser bör förklaras för de svenska läsarna.

1 3.2 Översättningsprincip

2

3 Eftersom det finns många olika sätt att översätta på måste man som översättare
4 välja en princip att utgå ifrån när man ställs inför olika valmöjligheter under
5 arbetets gång. Valet av översättningsprincip grundas främst på vilken funktion
6 den översatta texten kommer att ha i målkulturen.

7 Eugene Nida (2000:129) talar om *formell ekvivalens*, som innebär att
8 översättaren strävar efter en måltext som ligger så nära originalet som möjligt,
9 och *dynamisk ekvivalens*, där det är viktigare att översättningen anpassas till
10 målspråket och läsarna i målkulturen.

11 På samma sätt beskriver Peter Newmark (1988:47-48) två huvudsakliga
12 översättningsmetoder, nämligen *semantisk* och *kommunikativ* metod. I den
13 semantiska metoden ligger fokus på källtexten och författaren. Översättaren
14 strävar då efter trogenhet till källtexten, framför allt då det gäller de expressiva
15 komponenterna i en text, såsom ovanliga syntaktiska strukturer eller
16 neologismer, och denna metod används därför främst vid översättning av
17 expressiva texter. Den kommunikativa metoden ger översättaren en större frihet
18 gentemot originalet. Den används framför allt vid översättning av informativa
19 eller imperativa texter, som fokuserar mer på budskapet i texten och på hur det
20 kommer att uppfattas av läsarna i målkulturen. Översättaren har vid denna
21 metod exempelvis rätt att förtydliga oklarheter och rätta till felaktigheter, vilket
22 gör att måltexten ibland kan förbättras i förhållande till källtexten. Vid denna
23 metod är översättarens uppgift att *förklara*, till skillnad från den semantiska
24 metoden, där uppgiften är att *tolka*. Eftersom texten i denna uppsats främst har
25 en informativ funktion har jag valt att använda mig av den kommunikativa
26 metoden vid översättningen. Detta innebär att jag har varit relativt fri gentemot
27 källtexten och i vissa fall förtydligat texten. Någon gång har jag även rättat
28 felaktigheter. Detta anser jag dock att man ska vara ytterst försiktig med som
29 översättare, och i sådana fall först rådgöra med uppdragsgivaren.

1 Koller (1989:104) gör en ytterligare uppdelning och menar att det finns fem
2 olika typer av ekvivalens, nämligen denotativ, konnotativ, textnormativ,
3 pragmatisk och formell ekvivalens. För att kunna göra medvetna val måste
4 översättaren rangordna dessa olika drag för varje text eller textavsnitt. Då det
5 gäller denna översättning anser jag att det viktigaste är att innehållet återges
6 korrekt, varför jag i första hand strävat efter denotativ ekvivalens. I andra hand
7 har jag riktat in mig på mottagaren och försökt göra texten så tydlig som
8 möjligt, och alltså eftersträvat en pragmatisk ekvivalens. Även den
9 textnormativa ekvivalensen är betydelsefull, vilket innebär en strävan efter att
10 följa målspråkets text- och språknormer för den givna texttypen. Vad beträffar
11 konnotativ ekvivalens är det framför allt två saker som är viktiga för denna text,
12 nämligen ordens stilnivå och frekvens. Det förekommer ibland att svenskan har
13 flera termer att välja på där franskan endast har en, och svårigheten är då att
14 välja rätt term i sammanhanget. I övrigt har den konnotativa ekvivalensen en
15 ganska liten betydelse, eftersom texten är saklig och objektiv och inte innehåller
16 så många värderande ord eller uttryck. Den formella ekvivalensen, som framför
17 allt är viktig vid översättning av expressiva texter som innehåller exempelvis
18 personliga stildrag eller ordlekar, har i princip ingen betydelse här.

19 Sammanfattningsvis har jag alltså huvudsakligen använt Newmarks
20 kommunikativa metod under översättningsarbetet. Jag har även följt Kollers
21 metod och rangordnat de olika typerna av ekvivalens enligt följande: denotativ,
22 pragmatisk, textnormativ, konnotativ och formell ekvivalens.

23
24
25
26
27
28
29

1 **4. ANALYS AV SVENSK MEDICINSK FACKTEXT**

2 **4.1 Analysmodell och material**

3
4 Rune Ingo menar att det är synnerligen viktigt att vid all översättning respektera
5 målspråkets bruksnormer, textsortskonventioner och nationella särdrag. Detta är
6 förutsättningen för att kunna åstadkomma en idiomatisk översättning som
7 fungerar pragmatiskt i den nya kommunikationssituationen i målkulturen
8 (1991:36,158 ff). Som nämnts ovan har jag vid översättningen bland annat
9 strävat efter textnormativ ekvivalens. Detta innebär att min målsättning har varit
10 att uttrycka mig på idiomatisk svenska i enlighet med text- och språknormerna
11 för det medium där jag tänker mig att texten ska publiceras, det vill säga
12 Läkartidningen. I detta syfte har jag genomfört nedanstående analys av tre
13 artiklar ur Läkartidningen som handlar om typ 2-diabetes och är skrivna av
14 olika författare (Läkartidningen 1998-1999: 176-181, 334-336, 888-891).
15 Analysen baseras, liksom analysen av de franska texterna, på avsnitt om 200
16 ord från början, mitten och slutet av alla tre artiklarna. Analysmodellen är
17 samma som för de franska texterna, det vill säga Hellspong & Ledins modell
18 (se 2.1). Endast de delar av modellen som jag anser vara relevanta i
19 sammanhanget har dock tagits med, nämligen den textuella strukturen och den
20 interpersonella strukturen, och i samband med analysen görs en jämförelse med
21 analysresultaten för den franska texten. Även kontextanalysen är viktig, men
22 den motsvarar det som sägs om det tänkta översättningsuppdraget under 3.1
23 ovan. Avslutningsvis har jag även, vid sidan om analysmodellen, jämfört några
24 skriftspråkliga konventioner i de båda texterna.

25 26 **4.2 Textuell struktur**

27 4.2.1 Lexikogrammatik

28 Den svenska texten har liksom den franska en påtagligt nominal karaktär, vilket
29 bekräftas av den höga verbkvoten 2,09, som ligger långt över medelvärdet 1,68

1 för svenska brukstexter (Ledin 1991:34). Utbyggda nominalfraser, där
2 verbalsubstantiv ofta ingår, är vanligt förekommande även i den svenska texten
3 (*resultatet av en kombination av två defekter; behandlingen av sekundär*
4 *tablettsvikt vid typ 2-diabetes; idag tillgängliga orala hyperglykemiska farmaka*
5 *för behandling av typ 2-diabetes*).

6 Andelen relativa bisatser är hög, 49 procent av bisatserna, vilket är en
7 ytterligare bekräftelse på den nominala strukturen, då de, som nämnts tidigare,
8 oftast fungerar som bestämningar i nominalfraser (*patienter som får tillägg av*
9 *NPH-insulin till natten*). Även de nominala bisatserna är relativt vanliga (33
10 procent), och har oftast formen av att-satser (*att en betacellstörning är en*
11 *förutsättning för utveckling av glukosintolerans*) som fungerar som objekt,
12 predikativ eller bestämning i nominalfras. De adverbiala bisatserna är däremot
13 få och utgör endast 16 procent av bisatserna.

14 Den genomsnittliga meningslängden är 19 ord, vilket ligger något under
15 den genomsnittliga meningslängden för svenska facktexter, som är 20 ord per
16 mening. Andelen långa ord är i medeltal 38,4 procent, vilket ger ett lixvärde på
17 57,4. Detta är något högre än medelvärdet 56 för svenska facktexter, som
18 betraktas som mycket svåra texter. (Melin & Strand 1989:3)

19 Fundamentslängden är i genomsnitt fyra ord, det vill säga något längre än
20 medellängden för svenska brukstexter, som är strax över tre ord. Den vanligaste
21 satsdelen är subjektet, som 75 procent av satserna har på fundamentalsplats.
22 Genomsnittet för bruksprosa är 64 procent (Melin & Strand 1989:23). Formen
23 är nästan alltid en nominalfras (*en av de främsta fördelarna med*
24 *kombinationsbehandling /är/*), men några gånger består subjektet av en
25 infinitivfras eller en nominal bisats. Alla övriga satser har ett adverbial i
26 fundamentet i form av en prepositionsfras (*under många år /har/*), ett adverb
27 (*generellt /kan/*) eller en bisats (*även om ett sådant samband finns /brukar/*).

28
29

1 4.2.2 Konnektivbindning

2 Konnektivtätheten är ganska låg, ca 21 procent. Endast ungefär en femtedel av
3 satserna binds alltså samman med konnektiver. Den låga siffran kan förklaras
4 av att de adverbiala bisatserna är få, vilket gör att antalet underordnade
5 konjunktioner blir lågt. De vanligaste konnektivtyperna är additiva, såsom *och*,
6 *också*, *även*, och kausala, exempelvis *även om*, *då*, *därför*, vilket tyder på att de
7 beskrivande och utredande framställningsformerna dominerar. Även
8 adversativa och koncessiva konnektiver som *men*, *dock*, *emellertid* är relativt
9 vanliga, medan temporala förekommer mycket sällan.

10

11 4.2.3 Jämförelse av analysresultaten

12 Vid en jämförelse med analysen av den franska texten (jfr 2.3 ovan) ser man att
13 den svenska har en lägre verbkvot än den franska. Trots att den svenska textens
14 verbkvot är mycket hög är alltså den franska textens ännu högre, vilket
15 bekräftar att franskan är ett substantivorienterat språk (Eriksson 1997:329).
16 Andelen relativa bisatser är ungefär lika hög i de båda texterna, vilket inte
17 stämmer med Erikssons beräkningar, som visar att franskan normalt har en
18 högre andel relativa bisatser än svenskan (Eriksson 1997:53). Eriksson har dock
19 endast undersökt skönlitterära texter, medan den text som analyseras här är
20 vetenskaplig facktext, vilket gör att texterna inte är helt jämförbara. Enligt
21 Björn Melander (1987:117) kännetecknas vetenskapliga och populär-
22 vetenskapliga texter just av att de har en nominal stil, det vill säga ganska höga
23 andelar substantiv, prepositioner och particip, medan andelarna adverb, verb
24 och pronomen är lägre. Detta kan vara orsaken till den höga andelen relativa
25 bisatser, som ofta är kännetecknande för en nominal struktur. Det kan också
26 vara en förklaring till att den svenska texten har en lägre andel adverbiala
27 bisatser än den franska. I Erikssons material är förhållandet det motsatta.

28 Meningarna i den svenska texten är betydligt kortare, och även
29 fundamentalslängden är något kortare. Det är vanligare med subjektet på

1 fundamentplats, medan något färre av satserna har ett adverbial i fundamentet.
2 Konnektivtätheten är lägre i den svenska texten. Även konnektivtypen skiljer
3 sig åt mellan texterna, och den mest markanta skillnaden är att den svenska
4 texten har en klar dominans av additiva konnektiver, vilka förekommer ganska
5 sällan i den franska texten.

6

7 **4.3 Interpersonell struktur**

8

9 Den svenska textens interpersonella struktur liknar den franska på flera sätt.
10 Den innehåller få personliga pronomen i första eller andra person. Endast
11 pronomenet *vi* förekommer två gånger. Det är också vanligt med verb i passiv
12 form med struken agent (*under många år har det diskuterats; flera olika*
13 *principer har använts*). Dessa båda stildrag bidrar till att göra texten opersonlig.
14 Den är också, i likhet med den franska, objektiv och saklig på grund av att den
15 innehåller få värderande adjektiv och ofta hänvisar till genomförda studier.
16 Texten har vid sidan av den informativa funktionen även en uppmanande
17 funktion, men den är inte lika framträdande som i den franska texten. Vid
18 uppmaningar används oftast hjälpverbet *skall* eller *måste* (*man skall alltid börja*
19 *med icke-farmakologisk terapi; det är mot dessa två defekter som behandlingen*
20 *måste riktas*).

21

22 **4.4 Skriftspråkliga konventioner**

23

24 En jämförelse mellan avsnitt om 1800 ord ur de franska respektive svenska
25 artiklarna gav följande resultat. *Semikolon* och *kolon* förekommer fem gånger
26 vardera i den franska texten, men inte en enda gång i den svenska. *Parenteser*
27 förekommer ungefär lika ofta, 14 respektive 13 gånger i den franska och den
28 svenska texten. Den längsta parentesens var 11 ord i den franska och 7 ord i den

1 svenska texten. *Procent* skrivs alltid ut med bokstäver i den svenska texten,
2 medan procenttecknet alltid används i den franska.

3 Tal skrivs alltid med siffror i den franska texten, medan bruket varierar
4 något i den svenska. För att kunna jämföra med ett större material har jag här
5 även sökt på Läkartidningens hemsida (www.lakartidningen.se). Vid procenttal
6 eller vid måttenheter skrivs talen alltid i siffror, vid tidsangivelser varierar
7 bruket och i övrigt används oftast bokstäver. Enligt Svenska skrivregler (2000:
8 § 125) används siffror om själva sifferuppgiften är det väsentliga, och om man
9 eftersträvar exakthet.

10 Det förekommer också skillnader i bruket av små och stora bokstäver,
11 särskilt vid måttenheter. Exempelvis förkortas *liter* alltid med stor bokstav på
12 franska och liten på svenska (till exempel g/L respektive g/l).

13

14 **5. KÄLLTEXT OCH ÖVERSÄTTNING (saknas här)**

15

6. KOMMENTARER TILL ÖVERSÄTTNINGEN

Franskan och svenskan skiljer sig åt på många sätt, vilket naturligtvis skapar svårigheter vid översättning, eftersom samma innehåll ofta uttrycks på helt olika sätt i de båda språken.

Som berörts ovan är enligt Olof Eriksson franskan och svenskan fundamentalt olika i sitt sätt att strukturera meningar i satser och fraser (1997:329). Resultatet av hans undersökningar visar att svenskan har en högre satstäthet än franskan, vilket betyder att språket är verborienterat och oftast uttrycker handlingar, processer och tillstånd genom finita verb. Därav följer att svenskan normalt även är rikare på exempelvis adverbfraser och adverbiella bisatser, som fungerar som bestämningar till verb. Franskan är däremot ett substantivorienterat språk, vilket innebär att det förutom en hög andel substantiv även innehåller många attributiva och predikativa satser och fraser, såsom relativsatser och participfraser, vilket kännetecknar en nominal struktur. Som nämnts ovan (se 4.2.3) stämmer inte detta helt och hållet för den text som här analyserats, på grund av dess nominala karaktär. Skillnaderna är dock så grundläggande att de ändå har haft betydelse vid översättningen.

Skillnaderna mellan franskan och svenskan ligger emellertid inte bara på det strukturella planet, utan språken skiljer sig åt även semantiskt. Översättningsforskarna J.P. Vinay och J. Darbelnet menar att franskan i förhållande till engelskan uttrycker sig på en abstraktare och mer allmän nivå, medan engelskan är mer konkret och verklighetsnära i sitt uttryckssätt (Vinay & Darbelnet 1977:58). Även Elisabeth Tegelberg menar att franska lexem i allmänhet har en högre semantisk abstraktionsnivå än lexem i germanska språk som svenskan. De franska lexemen har alltså färre betydelsekomponenter och därmed en större extension, vilket medför att de kan användas om fler begrepp (Tegelberg 2000: 13). Även detta skapar vissa

problem vid översättning eftersom det bland annat innebär att det kan vara svårt att hitta en lämplig motsvarighet till ett ord.

I det följande kommer jag att redogöra för de problem jag stött på under översättningens gång samt ge exempel på hur jag valt att lösa dem. Under 6.1 tar jag upp typiska problem vid översättning från franska till svenska. Sedan övergår jag under 6.2 till att beskriva de problem som är specifika för föreliggande text. Siffrorna inom parentes efter varje exempel anger sida och rad i källtext eller översättning.

6.1 Typiska problem vid översättning från franska till svenska

6.1.1 Anaforisk syftning

Anaforiska eller tillbakasyftande pronomen syftar på någon eller något som nämnts tidigare i texten (Hultman 2003:98). Vid översättning från franska till svenska är det ofta nödvändigt att ersätta ett sådant pronomen med ett substantiv för att göra sammanhanget tydligare och konkretare. I denna text förekommer flera exempel på detta:

Si la créatinine est exprimée en mg/L, il faut multiplier le chiffre par 8,8 pour l'obtenir en mmol/L. (26:15)

Om kreatininvärdet anges i mg/l måste denna siffra multipliceras med 8,8 för att *värdet* i mmol/l skall erhållas. (27:16)

Pour limiter les échecs de l'insulinothérapie, il convient de sélectionner au mieux les patients susceptibles d'*en* bénéficier... (44:2)

För att begränsa antalet misslyckade fall av insulinbehandling bör man noggrant välja ut de patienter som kan tillgodogöra sig *behandlingen*... (45:2)

Chez les patients obèses, l'association de l'insuline au coucher avec la metformine seule s'est révélée supérieure à *celle* avec le glibenclamide... (50:5)

Hos obesa patienter har en kombination av insulin vid sänggåendet med enbart metformin visat sig fungera bättre än *kombinationen insulin-glibenklamid*... (51:4)

6.1.2 Possessiva pronomen

Bruket av possessiva pronomen (fr. *déterminants possessifs*) skiljer sig i vissa fall mellan franskan och svenskan. Detta måste uppmärksammas vid översättning för att texten inte ska låta oidiomatisk. I följande tre exempel har det possessiva pronomenet ersatts av en prepositionsfras, en fristående bestämd artikel respektive ett substantiv i genitivform.

Le dépistage de lésions débutantes de rétinopathie diabétique et *leur* éventuel traitement par le laser... (28:6)

Screening för upptäckt av begynnande vävnadsskador vid diabetesretinopati och eventuell laserbehandling *av dessa*...(29:5)

La situation des patients chroniquement mal équilibrés dans *leurs* conditions de vie habituelles... (46:12)

De fall då patientens glukosbalans är konstant dålig i *den* dagliga livssituationen... (47:11)

Les causes et les conséquences prévisibles de cette prise de poids doivent être clairement expliquées au patient pour obtenir de *sa* part une collaboration optimale. (60:12)

För att uppnå en optimal medverkan från *patientens* sida måste man tydligt förklara vad som orsakar en viktökning och vilka förutsägbara konsekvenser den har. (61:10)

6.1.3 Substantiv

Som nämnts ovan strukturerar franskan och svenskan meningarna på helt olika sätt. Franskan är uppbyggd kring nominalfrasen medan det i svenskan är verbfrasen som står i centrum. (Eriksson 1997:329) Tidigare har konstaterats att den franska texten även i detta fall är mycket nominal, men att också den svenska analyserade texten har en mycket hög andel substantiv (2.3.1, 4.2.1, 4.2.3). På grund av den svenska textens nominala karaktär har jag vid översättningen ofta behållit den nominala stilen där detta varit möjligt ur idiomatisk synpunkt, för att åstadkomma en textnormativ ekvivalens:

...pour retarder ou prévenir *l'aggravation* de l'atteinte rénale ou *la survenue* d'un accident cardiovasculaire (28:1)

...för att fördröja eller förebygga *försämring* av njurskada eller *uppkomst* av kardiovaskulär komplikation. (30:1)

Den franska textens högre andel substantiv har emellertid inneburit att så kallade transpositioner av substantiv har genomförts, vilket innebär byte av grammatisk kategori utan att betydelsen förändras (Vinay & Darbelnet 1977:16, 50). Vanligast är att substantiv transponerats till verb:

...majorer les doses jusqu'à *obtention* de glycémies normales (54:27)
...höja doserna så mycket att normala glukosnivåer *uppnås* (55:28)

...*augmentation* de 28 % du risque pour chaque élévation de 1 % de l'HbA1c (70:5)
...risken *ökar* med 28 procent för varje procents höjning av HbA1c (71:5)

Men även transposition av substantiv till particip eller adjektiv förekommer:

...*une élévation* des triglycérides et *une réduction* du HDL-cholestérol... (24:21)

...*förhöjda* triglyceridnivåer och *sänkt* HDL-kolesterol... (25:20)

...compte tenu de *la fréquence* de la maladie coronaire... (28:9)
Eftersom kranskärslsjukdom är *vanlig*... (29:9)

6.1.4 Participfraser

Franskans nominala struktur medför att språket även är rikt på fraser med attributiv funktion som exempelvis participfraser. I svenskan är dessa inte alls lika frekventa, vilket innebär att transpositioner är vanliga vid översättning från franska till svenska. I denna text förekommer transpositioner till bland annat huvudsats eller prepositionsfras, men allra vanligast är att participfraser transponerats till relativa bisatser:

...des patients *traités* par... (50:3) > ...patienter *som behandlas* med... (51:1)

...chez les patients diabétiques *ayant* une hypertriglycémie pure (72:25)

...hos de diabetespatienter *som har* en ren hypertriglyceridemi (73:25)

6.1.5 Bisatser som inleds med "si"

En adverbial bisats som inleds med *si* är inte alltid konditional, utan kan även uttrycka ett motsatsförhållande och motsvara exempelvis en koncessiv bisats

(Riegel et al. 1999:508). I dessa fall har jag använt mig av några olika lösningar. Ibland har jag översatt *si*-satsen med en koncessiv bisats inledd med subjunktionen *även om*:

Si elle n'est en règle générale pas recommandée, elle mérite d'être tentée chez des patients fortement insulino-résistants et particulièrement difficiles à équilibrer. (56:4)

Även om detta inte rekommenderas generellt är det värt att pröva på patienter som är kraftigt insulinresistenta och särskilt svårinställda. (57:3)

I andra fall har jag gjort om bisatsen till huvudsats och huvudsatsen till en koncessiv bisats inledd med *medan däremot*:

Si le risque d'hypoglycémies post-prandiales tardives apparaît majoré, celui d'hypoglycémies nocturnes est significativement réduit. (54:3)

Risken för sen hypoglykemi efter måltid tycks öka, medan däremot risken för nattlig hypoglykemi minskar betydligt. (55:2)

Ett tredje alternativ har varit att översätta bisats + huvudsats till två huvudsatser samordnade med konstruktionen *visserligen...men*.

Si l'insuline représente le seul moyen de contrôler la glycémie lorsque la capacité sécrétoire du pancréas est épuisée, elle ne constitue toutefois pas le moyen thérapeutique idéal pour tous les patients diabétiques de type 2. (42:22)

Behandling med insulin är visserligen det enda sättet att kontrollera glukosnivån när pankreas förmåga till insulinsekretion slagits ut, men är inte en idealisk behandlingsmetod för alla patienter med typ 2-diabetes. (43:23)

6.1.6 Interpunktion

Interpunktionen skiljer sig på många sätt mellan franskan och svenskan. För att skapa en idiomatisk svensk text vid översättning är det viktigt att hålla sig till de svenska normerna. I denna text är det framför allt bruket av semikolon och kolon samt kommatering som har skapat problem. Men även tre punkter i rad, som ofta används i källtexten efter uppräkningslistor, samt i något fall utropstecken och parenteser har medfört förändringar i måltexten.

Semikolon används både i franska och svenska texter som ett mellanting mellan punkt och komma (Svenska skrivregler § 178; Riegel et al. 1999:88). De är dock vanligare i franska texter. I den här analyserade texten förekom det fem gånger i den franska men inte en enda gång i den svenska (se 4.4). I föreliggande källtext är det mycket vanligt och utgör den främsta orsaken till att meningarna är långa. Vid översättningen har jag oftast ersatt semikolon med punkt, vilket har inneburit att meningarna blivit kortare och därmed närmat sig svenska textnormer (se 2.3.1, 4.2.1, 4.2.3).

Kolon används på delvis olika sätt i franskan och svenskan. Det är vanligare i franskan och kan där introducera till exempel en förklaring, en följd eller en motsats som ofta motsvaras av svenska uttryck som *nämligen* eller *därför* (Pedersen 1989:80). Detta gäller även denna text, och följaktligen har jag bytt ut det mot exempelvis *såsom*, *nämligen*, *det vill säga* och *eftersom*.

...au traitement correct d'une éventuelle hypertension artérielle : pression artérielle supérieure à 140/80 mmHg. (24:28)

...behandling av en eventuell hypertoni, *det vill säga* ett blodtryck högre än 140/80 mmHg. (25:26)

À ce titre, 2 objectifs sont essentiels : le sevrage tabagique et la prévention de l'hypertension... (40:8)

I detta sammanhang finns två viktiga mål, *nämligen* tobaksavvänjning och prevention av hypertoni... (41:8)

Även kommateringen skiljer sig åt mellan språken. Komma förekommer oftare i franska texter, framför allt för att avskilja adverbial i början av eller inuti en sats, där det inte brukar användas i svenskan:

Dans ces cas, l'indication du passage à l'insuline ne laisse en principe planer aucun doute. (46:3)

I dessa fall råder det i princip inga tvivel om att en övergång till insulin är indicerad. (47:3)

Elle assure, aussi, une certaine oxydation du glucose au niveau musculaire... (38:6)

Den åstadkommer även en viss oxidation av glukos i musklerna... (39:5)

I källtexten förekommer ofta att uppräknings inom parenteser avslutas med tre punkter i rad. I svenskan används tre punkter för att ange att ett ord eller en mening inte har avslutats (Svenska skrivregler 2000: § 162), men det brukar inte användas vid uppräknings. Därför har jag i sådana fall bytt ut punkterna mot *etc.*: (*intervention chirurgicale, infection grave...*) (44:9) ”(kirurgiska ingrepp, allvarliga infektioner *etc.*)” (45:10).

I den första artikeln förekommer ett par gånger utropstecken inuti en sats, *Hélas !* (18:3). I svenskan måste utropstecknet i detta fall sättas inom parentes, vilket jag gjort i det första fallet, ”tyvärr (!)” (19:3), medan jag i det andra fallet tagit bort det.

Bruket av parenteser tycks, i alla fall i denna texttyp, stämma överens ganska väl. De analyserade franska och svenska texterna innehöll ungefär lika många parenteser (se 4.4). Vid översättningen har jag oftast behållit parenteserna, men i några fall har jag ansett det vara lämpligare att återge informationen utan parentes, till exempel då den varit mycket lång:

...(les analogues rapides sont des insulines dont la structure chimique a été légèrement modifiée de façon à ce qu’elles aient moins tendance à former des hexamères stables ; de ce fait, leur résorption est plus rapide, donnant un pic d’action plus précoce et plus élevé, et leur durée d’action est plus faible que celle des insulines rapides). (52:24)

De snabbverkande analogerna är insuliner vars kemiska struktur har modifierats något så att de har mindre benägenhet att bilda stabila hexamerer. Detta gör att de absorberas snabbare och därigenom får en högre maximal nivå som inträder tidigare, och de har även en kortare duration än de snabbverkande insulinerna. (53:24)

Under 6.2.2 har jag även gett några exempel på ändringar av parenteser som varit inkonsekvent placerade eller gett upphov till ett otydligt innehåll.

6.1.7 Tillägg

Rune Ingo menar att de tillägg och utelämnings som görs vid översättning oftast är nödvändiga på grund av källtextens och målttextens olika kulturella och språkliga miljö. Därutöver finns två typer av tillägg. Antingen rör det sig

om ett verkligt semantiskt tillägg eller ett explicitgörande, där översättaren i ord uttrycker det som kan underförstås av sammanhanget. (Ingo 1991:86, 255) I denna översättning har jag ofta använt mig av explicitgörande tillägg av följande typ för att åstadkomma en tydligare och mer idiomatisk måltext:

un suivi périodique de qualité (18:7) > en regelbunden uppföljning av *god* kvalitet (19:8)

pour le diagnostic de diabète (18:16) > för *att ställa* diagnosen diabetes (19:17)

l'HbA1c (20:25) > HbA1c-*värdet* (23:26)

triglycérides (22:22) > triglycerid*nivåer* (25:19)

puis conventionnelle pendant 3 mois (44:20) > sedan till en konventionell *insulinbehandling* under tre månader (45:19)

l'âge (68:25) > *hög* ålder (69:22)

Det sista exemplet handlar om riskfaktorer. I svenska texter förekommer både *hög ålder* och *ålder*. Jag har ändå valt att lägga till *hög*, då jag anser att det är mera logiskt, eftersom ålder i sig inte kan utgöra någon riskfaktor. Även tillägg på grund av språkliga skillnader förekommer, till exempel då nominalfraser omvandlas till satser:

...association entre le décès ou une complication grave d'un proche et sa mise à l'insuline (56:23)

...*man* förknippar insulinbehandling av en närstående med *att denna drabbats av* en allvarlig komplikation eller *har* avlidit (57:22)

I några fall har jag också lagt till konnektiver (se 6.1.9) och förklaringar av kulturella företeelser (se 6.1.10).

6.1.8 Utelämningar

På samma sätt som tillägg kan vara explicitgörande kan också utelämningar innebära att innehållet är underförstått i texten. Om det som utelämnats klart kan utläsas av sammanhanget föreligger en implicit motsvarighet mellan källtext och måltext. (Ingo 1991:86, 255)

I följande exempel är källtexten redundant, då det framgår av orden *endast* och *nödvändiga* att undersökningarna också är tillräckliga:

...le diabétique ne doit bénéficier que des examens nécessaires et *suffisants* pour assurer un diagnostic correct et un suivi périodique de qualité. (18:6)

...bör diabetikern erbjudas endast de undersökningar som är nödvändiga för att ställa rätt diagnos och för att genomföra en regelbunden uppföljning av god kvalitet. (19:6)

Som beskrivits under 3.2 använder jag mig av den kommunikativa metoden, som enligt Newmark innebär att översättaren uttrycker sig enkelt, klart och kortfattat (1988:48). I följande exempel har jag utelämnat hela fraser, och i ett fall en bisats. I dessa fall är informationen inte alltid uttryckt på något annat ställe i texten, men jag anser att den ändå kan underförstås och därför med fördel kan utelämnas till förmån för ett ledigare språk.

...une réduction de l'apport calorique quotidien de 10 à 15 % *par rapport à celui qui est habituel* (34:3)

...en minskning av det dagliga kaloriintaget med 10 till 15 procent (35:3)

Au sein de cet apport calorique, la répartition entre les différents types de nutriments doit être la meilleure possible (36:2)

Fördelningen mellan de olika typerna av näringsämnen måste vara så bra som möjligt... (37:2)

...car alors source d'une prise pondérale *s'il devient inconsideré*. (36:8)

...eftersom det skulle kunna leda till en viktuppgång. (37:7)

...dont l'effet apparaît plus reproductible *d'un jour à l'autre* (52:4)

...som förefaller ha en mer reproducerbar effekt (53:4)

...il n'est pas exceptionnel *que des patients reçoivent* des doses de 200 U/j (54:26)

...inte är ovanligt med dagliga insulindoser på 200 E/dag (55:27)

Encore faut-il disposer du matériel nécessaire *pour la démonstration* et du temps pour assurer cet apprentissage (60:16)

Man måste dock ha tillgång till nödvändig utrustning och tid för att patientutbildningen skall kunna genomföras. (61:14)

Som nämnts ovan är franskan abstraktare än svenskan, vilket kan medföra ett omständligt uttryckssätt med abstrakta ord som har ett lågt semantiskt innehåll. Det är vanligt att svenskan då uttrycker samma innehåll med färre ord. I denna text förekommer ofta att exempelvis substantiv som *existence*, *poursuite*, *présence* eller verb som *faire*, *obtenir* och *employer* kan utelämnas utan att något innehåll går förlorat:

L'insulinothérapie peut être motivée par *l'existence* d'une contre-indication à *la poursuite* des antidiabétiques oraux, en particulier une insuffisance rénale, ou par *la présence* de signes d'insulinorequérance... (44:26)

Insulinbehandling kan vara motiverad vid kontraindikation mot peroral antidiabetika, framför allt vid njurinsufficiens, eller vid symptom på insulinbehov... (45:27)

...il est totalement inutile pour le diagnostic de *faire* réaliser un dosage de l'insulinémie... (20:27)

...är det fullständigt onödigt för diagnostiseringen att utföra mätning av insulinnivån... (21:26)

...ne permet pas *d'obtenir* un meilleur contrôle glycémique... (42:26)

...ger inte en bättre glykemisk kontroll... (43:27)

Il convient...*d'éviter d'employer* les doses maximales... (74:10)

...bör maximala doser...undvikas... (75:10)

I några fall har jag medvetet prioriterat ett smidigt uttrycksätt framför viss information, då jag bedömt att informationsförlusten varit obetydlig:

un malade à haut risque *d'être ou de devenir* diabétique (32:1)

patienter med hög risk för diabetes (33:1)

Cela n'implique pas qu'une prévention aveugle et tous azimuts soit *systématiquement* nécessaire (80:25)

Detta innebär inte att prevention måste ske blint och till varje pris (81:25)

För utelämnningar av konnektiver se 6.1.9.

6.1.9 Konnektiver

Jämförelsen mellan svensk och fransk medicinsk text under 4.2.3 visade att den franska texten var rikare på konnektiver samt att typen av konnektiver skilde sig åt mellan texterna. Vad beträffar konnektivtypen var den främsta skillnaden att den svenska texten innehöll många fler additiva konnektiver. Detta stämmer mycket väl med denna översättning. Det var ofta naturligt att lägga till konnektiver som *och*, *eller* där satser eller uppräkningsor skiljdes åt endast av ett kommatecken, eller då satsförkortningar omvandlades till satser:

...pour dépister une hypoglycémie, pour adapter les doses d'insuline aux conditions forcément changeantes de l'existence quotidienne. (24:9)

...för att hypoglykemi skall kunna upptäckas *och* för att insulindoserna skall kunna anpassas till de förändringar som oundvikligen sker i det dagliga livet. (25:8)

...justifiant un changement thérapeutique... (22:29)

...*och* föranleder en justering av behandlingen... (23:29)

Däremot är den svenska texten snarare rikare på konnektiver än den franska. Visserligen har jag i några fall utelämnat konnektiverna *enfin* och *en effet*, där jag ansåg att de var överflödiga i den svenska texten, men tilläggen är fler än utelämnningarna. Detta kan delvis bero på att innehållet i den franska texten skiljer sig från den svenska som analyserats här, men den största anledningen är troligen att jag som översättare ansträngt mig för att göra innehållet så tydligt som möjligt. Eftersom jag prioriterar den pragmatiska ekvivalensen före den textnormativa ekvivalensen (se 3.2) anser jag att det är viktigare att texten är tydlig än att den följer de svenska textnormerna i detta avseende.

6.1.10 Kulturspecifika företeelser

Texten innehåller inte så många kulturspecifika företeelser eftersom ämnesområdet är sådant att termer och begrepp ofta är gemensamma för franskan och svenskan. I några fall nämns dock nationella institutioner i

texten. Jag har då använt mig av vad Newmark kallar *translation couplet*, ”dubbelöversättning” (Newmark 1982:76).

I det första fallet, *l'Agence nationale d'accréditation et d'évaluation en santé (ANAES)* (22:11), har jag översatt institutionens namn till svenska, eftersom det ganska väl beskriver dess funktion, men behållit den franska förkortningen: ”Frankrikes statliga byrå för ackreditering och utvärdering av hälso- och sjukvård, ANAES” (23:11). Det franska namnet finns i sin helhet i en fotnot i slutet av artikeln.

I det andra fallet, *l'Assurance maladie* (30:4), har jag behållit det franska namnet som det står men lagt till en förklaring i form av en s.k. kulturell ekvivalent (Newmark 1982:76): ”den franska försäkringskassan, Assurance maladie” (31:3).

I båda fallen har jag behållit de franska namnen eftersom jag anser att det är viktigt att intresserade läsare ska ha möjlighet att leta reda på dem i annan litteratur.

6.2 Speciella problem vid översättningen av denna text

6.2.1 Medicinska facktermer

En fackterm är ”ett språkligt uttryck för ett begrepp inom ett fackområde” (Nyman 1996: 15). Föreliggande källtext kännetecknas framför allt av att den innehåller många medicinska facktermer. Det största problemet i detta sammanhang är att det finns mycket få fransk-svenska ordlistor som innehåller medicinska termer. Detta innebär att man måste finna andra vägar för att få fram de korrekta termerna. I det följande anges ett antal olika situationer som uppkommit under terminologiarbetets gång, samt en beskrivning av hur de olika problem som uppstått i samband med dessa har fått sin lösning.

Termen finns i fransk-svensk ordbok

De fransk-svenska ordböcker som finns innehåller mycket få medicinska termer, varav de flesta är allmänna. Man kan hitta exempelvis *cholésterol* men inte *cholésterol total*, *anticorps* men inte *anticorps anti-GAD*, och så vidare. Ett annat problem är att det inte alltid finns någon definition av termen, vilket är viktigt eftersom man, som sades här ovan, alltid bör utgå från begreppet vid översättning. Detta innebär att man, om man är osäker på betydelsen, även måste hitta en definition i en annan ordbok eller i en facktext.

I vissa fall har de fransk-svenska ordböckerna dock varit till stor hjälp. Exempel på termer som jag hittat med hjälp av dessa är *accident* ”komplikation”, *acuité visuelle* ”synskärpa”, *sevrage tabagique* ”tobaksavvänjning”, *anesthésie générale* ”narkos” och *tomodensitométrie* ”datortomografi”.

Franskan och svenskan använder samma term

En stor del av den medicinska terminologin består av inlånade termer med latinskt eller grekiskt ursprung. Detta innebär att termerna ofta är gemensamma för flera språk som exempelvis svenskan, franskan och engelskan, eftersom samma termer lånats in. Det som främst skiljer dem åt är stavningen. Vid inlåning till svenskan har den klassiska stavningen vanligtvis försvenskats, medan den i exempelvis engelskan och franskan ofta har bibehållits. Om man gör om stavningen går det i dessa fall att gissa sig till vad termen heter på svenska. Denna gissning, eller hypotes, måste naturligtvis alltid bekräftas. Detta gäller både termen och dess definition, så att man förvissas om att termerna står för samma begrepp i de båda språken. I de fall jag varit osäker och betydelsen inte klart framgått av sammanhanget har jag letat efter en fransk definition och jämfört den med en svensk definition. En stor del av termerna i den översatta texten hänför sig till denna kategori.

Det är således inte alltid så svårt som man skulle kunna tro att översätta medicinska termer från franska till svenska, även om det är tidskrävande att söka efter definitioner.

Exempel på termer som jag hittat med denna metod är *albuminurie* ”albuminuri”, *angiographie* ”angiografi”, *homocystéine* ”homocystein”, *hyperglycémie* ”hyperglykemi”, *lipoprotéine a (Lp[a])* ”lipoprotein a (Lp[a])” och *rétinopathie* ”retinopati”. Som framgår av exemplen består skillnaden i stavning bland annat av att *ph* blir *f*, *th* blir *t* och *c* ibland blir *k* i svenskan. Dessutom faller *e* i slutet av termer oftast bort vid översättningen.

Termen är transparent

Det är också vanligt att en fransk term går att direktöversätta till svenska, och att det därigenom går att gissa sig till den svenska termen. Även i detta fall är det givetvis viktigt att kontrollera både termen och dess definition. Exempel på denna typ av termer är *anomalies lipidiques* ”lipidrubbingar”, *anticorps anti-insuline* ”antikropp mot insulin”, *hyperglycémie à jeun, non diabétique* ”icke-diabetisk fastehyperglykemi”, *valeurs limites* ”gränsvärden” och *glucides complexes* ”sammansatta kolhydrater”.

Franskan och svenskan använder olika termer

Dessa fall har varit svårast att lösa och jag har fått göra på olika sätt för olika termer, varav några exempel följer här.

Termen *dépistage* har jag översatt till *screening*. Den franska termen och dess definition fanns i en fransk ordlista, som även angav den engelska termen *screening*. I en engelsk-svensk ordlista fann jag sedan den svenska termen *screening*, vars definition jag kontrollerade i en svensk ordbok och jämförde med den franska termens definition. Avslutningsvis kontrollerade jag även termens användning i svenska medicinska facktexter, och det visade sig att den var mycket vanlig, bland annat i *Läkartidningen* och *Nationella riktlinjer för vård och behandling vid diabetes mellitus*.

Ibland kan man sluta sig till betydelsen genom att analysera de morfem som ingår i termen. Ett exempel är *interprandial*. Jag har inte funnit någon definition av termen, och den förekommer heller inte på svenska. Genom termerna *preprandial* och *postprandial* som betyder *före* respektive *efter måltid*, och prefixet *inter-*, som betyder *mellan* (Nyman 1996:129), samt genom kontexten, har jag dragit slutsatsen att *interprandial* betyder *mellan måltiderna*.

Termen *stress peroxydant* fann jag ingenstans, varken på nätet eller i ordböcker, och inte heller någon liknande svensk term. I *Medicinsk terminologi* står att ”peroxider” och ”oxider” är synonymer. Jag sökte då på nätet efter *stress oxydant* och möjliga svenska motsvarigheter, och fick då många träffar både på *stress oxydant* och ”oxidativ stress”. Genom kontext och definitioner jag hittade på nätet drog jag sedan slutsatsen att detta var den korrekta svenska termen.

En term på franska motsvaras av flera termer på svenska

Det svenska medicinska språket har tre olika nivåer: det vetenskapliga medicinska språket, som används av fackfolk, det medicinska allmänspråket, som används mellan läkare och patient och det medicinska vardagspråket, som används mellan sjukvårdspersonal (Nyman 1996:16). Detta gör att det i svenskan ofta finns både latinska och svenska termer för samma begrepp. Tidigare hörde de svenska termerna främst till det medicinska allmänspråket, men sedan 80-talet har de blivit allt vanligare även inom det vetenskapliga medicinska språket (1996:19). Det finns alltså flera olika termer att välja mellan, vilket skapar vissa problem vid översättning.

Koller (se ovan under 3.2) menar att bland annat frekvens och stilnivå hör till ett ords konnotation. För att uppnå konnotativ ekvivalens har jag valt att använda de termer som är vanligast i Läkartidningen, där jag tänker mig att texten ska publiceras. I detta syfte har jag via Google sökt på tidskriftens

hemsida på nätet genom att vid varje sökord lägga till *site:lakartidningen.se*, och sedan jämföra antalet träffar, eller också har jag använt det ord som oftast förekommit i de artiklar jag läst. Termer som exempelvis *infarctus du myocarde* eller *obésité androïde* skulle kunna översättas till ”myokardinfarkt” och ”android fetma”, men de förekommer nästan aldrig på svenska. De termer som oftast används bland annat i Läkartidningen är i stället ”hjärtinfarkt” och ”bukfetma”.

Definitionen av termen går inte att hitta

I några fall har jag inte lyckats hitta någon definition av den franska termen. Så var fallet med termerna *axes artériels*, *électrocardiogramme basal* och *insulinopénique*. Den sista utvägen blir då att vända sig till en fackman. I detta fall använde jag mig av webbsidan www.33docavenue.com, där man kan ställa frågor och få svar av en läkare. Det var ett snabbt och smidigt sätt att få information. Svaren var mycket utförliga och kom efter bara några dagar. Jag fick då veta att *axes artériels* och *électrocardiogramme basal* är synonymer med *artères* respektive *électrocardiogramme de repos*, det vill säga ”artärer” och ”vilo-EKG” på svenska, samt att *insulinopénique* betyder ”med insulinbrist”.

Den svenska termen går inte att hitta

I två fall hittade jag de franska definitionerna men inte någon svensk motsvarande term. *Monotronculaire* syftar på kranskärlet och innebär att bara ett av dem är drabbat vid en skada, och *trithérapie* innebär läkemedelsbehandling med tre verksamma substanser. Även i detta fall har jag vänt mig till fackkunniga, nämligen Svenska Läkaresällskapet språkkommitté. På deras hemsida www.svls.se kan man ställa frågor, och även leta i deras frågedatabas. Härigenom fick jag reda på att *monotronculaire* motsvaras av den svenska termen ”enkärlssjukdom” och att *trithérapie* på svenska heter ”trippelbehandling”.

Kollokationer

Ett problem närbesläktat med terminologin är kollokationer, det vill säga vilka ord som brukar användas tillsammans för att uttrycka en viss betydelse (Ingo 1991:214). Även i dessa fall har jag sökt på Läkartidningens hemsida för att få reda på vilka kombinationer som vanligen används. Det går till exempel inte att säga ”*svag muskelmassa” eller ”*okänd diabetes” på svenska. De uttryck som används för *faible masse musculaire* och *diabète méconnu* är i stället ”liten muskelmassa” och ”oupptäckt/odiagnostiserad diabetes”. På samma sätt har jag översatt *déséquilibre du diabète, fortes doses* och *patients difficiles à équilibrer* med ”dåligt reglerad diabetes”, ”höga doser” respektive ”svårinställda patienter”.

Källor

De fransk-svenska ordböcker jag använt är *Norstedts stora fransk-svenska/svensk-franska ordbok* och *Franska facktermer 5-9* (Schlyter 1983). För definition av franska termer har jag främst använt mig av *Dictionnaire médical* (Quevauvilliers & Fingerhut 1999), och för svenska termer *Medicinsk terminologi* (Lindskog 1997). Eftersom även engelskan ofta använder sig av samma termer har jag ibland även haft nytta av den engelsk-svenska ordboken *Medicinsk och farmaceutisk ordbok* (Cressy 1997). Då jag inte hittat definitionen av en term i någon ordbok har jag haft stor hjälp av svenska medicinska facktexter såsom *Läkartidningen*, *Nationella riktlinjer för vård och behandling vid diabetes mellitus* (Socialstyrelsen 1999) och *Diabetes* (Carl-David Agardh et al. 2002). Viktiga källor har också varit texter på nätet av bland annat läkemedelsverket, FASS, apoteket, Karolinska institutet och andra som jag ansett vara tillförlitliga.

6.2.2 Otydligheter och fel i källtexten

På många ställen i källtexten har författarna uttryckt sig otydligt eller varit inkonsekventa. Detta vållar problem vid översättningen, eftersom det i många fall finns en risk för att innehållet ska feltolkas. Ofta är det exempelvis oklart hur två led ska samordnas. I följande mening var svårigheten att avgöra vilket led *comportant* var samordnat med:

Les analogues lents sont des insulines dont la structure chimique a été légèrement modifiée de façon à en modifier le pHi, ce qui retarde leur résorption après injection sous-cutanée (Glargine) ou *comportant* une chaîne d'acide gras permettant une liaison à l'albumine sérique (Detemir) ; (50:28)

Enda möjligheten är samordning med *modifier (de façon à en modifier le pHi...ou comportant une chaîne...)*, men det blir otydligt på grund av att de två orden har olika form, infinitiv respektive presens particip, och på grund av att avståndet är långt mellan dem. För att göra det tydligare på svenska gjorde jag om satsförkortningarna till att-satser:

Långverkande analoger är insuliner vars kemiska struktur har modifierats något, vilket innebär att den isoelektriska punkten har förändrats så att absorptionen fördröjs efter subkutan injektion (glargin), eller att en fettsyrakedja har tillförts så att insulinet kan bindas till serumalbumin (detemir). (51:28)

Även följande mening är otydlig, eftersom orden *absence* ("frånvaro") och *présence* ("närvaro") används tillsammans, vilket blir lite förvirrande:

La découverte d'une microalbuminurie définie, *en l'absence* d'une infection urinaire ou *de la présence* de sang dans les urines, par une excrétion urinaire d'albumine comprise entre 20 et 200 mg/L – 30 à 300 mg/24 h – impose de renforcer le contrôle glycémique et tensionnel pour retarder ou prévenir l'aggravation de l'atteinte rénale ou la survenue d'un accident cardiovasculaire. (26:25)

Vid första anblicken är det lätt att tro att dessa två ord är samordnade ("frånvaro av urinvägsinfektion eller närvaro av blod i urinen") och att betydelsen är att det finns blod i urinen. Men, om jag tolkat det rätt, ska i

stället *d'une infection urinaire* och *de la présence de sang* samordnas, vilket innebär att en ordagrann översättning skulle lyda ”frånvaro av urinvägsinfektion eller av närvaro av blod i urinen”, det vill säga att patienten inte har blod i urinen:

Då mikroalbuminuri konstaterats, vid en utsöndring av albumin i urinen som ligger mellan 20 och 200 mg/l eller mellan 30 och 300 mg/24 tim, och patienten inte har urinvägsinfektion eller blod i urinen, måste kontrollen av glukosnivån och blodtrycket förbättras för att fördröja eller förebygga försämring av njurskada eller uppkomst av kardiovaskulär komplikation. (27:25)

En feltolkning här innebär alltså att betydelsen blir den motsatta. Följande mening är oklar på grund av att information utelämnats vid uppräknings på sista raden:

Cet examen, éventuellement complété par d'autres investigations non invasives de la maladie coronaire (épreuve d'effort, scintigraphie myocardique) peut aussi être indiqué chez des patients asymptomatiques mais ayant d'autres complications cardiovasculaires : artérite, accident vasculaire cérébral, ou à très haut risque coronaire, tabac, hypertension et hyperlipidémie. (28:12)

En ordagrann översättning skulle lyda ”eller som har mycket hög risk för kranskärlssjukdom, tobak, hypertoni och hyperlipidemi”. Här har jag gjort en tolkning utifrån fakta i svenska texter:

Denna undersökning, som eventuellt kan kompletteras med andra noninvasiva undersökningar av kranskärlssjukdom (arbets-EKG, myokard-scintigrafi), kan även vara indicerad för patienter som är symptomfria men har annan kardiovaskulär komplikation som exempelvis arterit eller cerebrovaskulär sjukdom, *eller som har mycket hög risk för kranskärlssjukdom, såsom rökare eller patienter med hypertoni eller hyperlipidemi.* (29:11)

Ett annat problem är att källtexten innehåller många ofullständiga meningar, vilket ger ett osammanhängande och splittrat intryck. Vanligt är exempelvis att meningar består av endast nominalfraser:

Avantages

Psychologiques : continuité avec le traitement antérieur sans rupture thérapeutique totale.

Simplicité : l'apprentissage de technique d'injection facilité par l'utilisation des stylos injecteurs jetables ou rechargeables peut être effectué en ambulatoire pour la plupart des patients.

Facilité d'adaptation des doses, qui s'effectue sur la seule glycémie à jeun ; (50:11)

I dessa fall har jag tagit mig friheten att göra om nominalfraserna till fullständiga satser, i enlighet med den kommunikativa översättningsmetoden (se 3.2), där det är viktigare att budskapet når fram än att formen bibehålls:

Fördelar

Denna insulinregim har psykologiska fördelar eftersom den tidigare medicineringen inte behöver avbrytas, vilket ger en kontinuitet i behandlingen.

Den är enkel, eftersom inläringen av injektionstekniken underlättas genom användning av engångs- eller flergångspennor och i de flesta fall kan ske polikliniskt.

Det är också lätt att ställa in doserna, vilket kan göras med endast fasteglukosvärdet som utgångspunkt. (51:11)

I följande två meningar har jag flyttat på parenteserna. I det första exemplet för att de är inkonsekvent placerade och i det andra exemplet för att innehållet blir otydligt:

Une fois par an, en même temps que le dosage de l'HbA1c, il faut réaliser un bilan lipidique – dosage du cholestérol total, de sa fraction en lipoprotéine de haute densité (HDL) et le calcul du LDL (lipoprotéine de basse densité)-cholestérol ainsi que le dosage des triglycérides. (24:17)

En gång per år, i samband med bestämning av HbA1c-värdet, måste en kontroll av lipidnivåerna genomföras, vilket innebär bestämning av totalkolesterol och av andelen tunga lipoproteiner (HDL), beräkning av lätta lipoproteiner (LDL-kolesterol) samt bestämning av triglyceridnivåer. (25:16)

Cependant, d'autres classes d'antihypertenseurs ont montré un bénéfice cardiovasculaire dans le diabète de type 2, notamment les inhibiteurs calciques (félodipine dans l'étude HOT,¹⁷ nitrendipine dans Syst-Eur,¹⁹ amlodipine dans ALLHAT,²⁰ les diurétiques dans SHEP²¹ et ALLHAT,²⁰

les β -bloquants en association aux diurétiques,²¹ et en particulier en postinfarctus). (76:23)

Det finns emellertid andra grupper av antihypertensiva läkemedel som har haft en positiv effekt på den kardiovaskulära risken vid typ 2-diabetes, framför allt kalciumblockerare (felodipin i HOT-studien¹⁷, nitrendipin i Syst-Eur¹⁹ och amlodipin i ALLHAT²⁰), diuretika (i SHEP²¹ och ALLHAT²⁰) samt betablockerare i kombination med diuretika²¹, i synnerhet efter infarkt. (77:22)

Det förekommer också felaktigheter i texten. Tydliga fel vållar inte några större problem vid översättningen, som i ett fall då ett verb står i presens i stället för infinitiv (*permettent* i stället för *permettre* [42:6]). I ett annat fall har en studie fått fel engelskt namn (*Heart Prevention Study* [72:10] i stället för *Heart Protection Study* för HPS). Då krävs lite mer tid och energi från översättarens sida för att ta reda på vad det egentligen heter. I detta fall letade jag på nätet och hittade den tidskrift där studien först publicerats. Det som ställer till störst problem är när man misstänker att det är ett fel, men inte hittar några fakta som klart belägger detta. Så är fallet med ordet *brute* i följande mening:

de plus, les lipides sont le plus souvent sous forme *brute*, alors que les glucides sont volontiers associés à des fibres qui sont capables d'exercer un effet de prévention du diabète de type 2. (34:9)

Dessutom förekommer fetter oftast i *oraffinerad* form, medan kolhydrater vanligen förekommer tillsammans med fibrer, som kan ha en förebyggande effekt vid typ 2-diabetes. (35:10)

Efter vad jag förstår skulle ordet *raffinerad* vara mera logiskt i sammanhanget. I ett sådant fall anser jag dock att man inte bör ändra innehållet, utan i stället rådgöra med uppdragsgivaren, som får besluta om någon ändring ska göras.

7. AVSLUTANDE DISKUSSION

Det övergripande syftet med denna uppsats var att tillämpa de kunskaper som förvärvats under utbildningen på en egen längre översättning. Med hjälp av kunskaperna i textanalys har analyser gjorts dels av källtexten, dels av svensk medicinsk facktext. Dessa analyser har sedan legat till grund för valet av översättningsteoretisk modell. För att lösa och analysera de problem som uppstått vid översättningen har teoretiska och praktiska kunskaper om skillnader mellan franskan och svenskan kommit till användning, liksom lingvistiska kunskaper i exempelvis grammatik, semantik och syntax. I det terminologiska arbetet med medicinska facktermer har kunskaperna i terminologi varit till stor hjälp. Detta arbete har varit mycket lärorikt och gjort att jag kunnat sammanfoga de olika delmomenten i utbildningen till en helhet på ett sätt som jag kommer att ha stor nytta av i mitt framtida arbete som översättare.

Det andra syftet med uppsatsen var att undersöka vilka metoder som finns att tillgå vid översättning av medicinsk text från franska till svenska, framför allt vad gäller översättning av den medicinska terminologin. Jag har då funnit att det är fullt möjligt att hitta motsvarigheterna till de medicinska termerna, trots att det knappt finns några tvåspråkiga medicinska ordböcker mellan franskan och svenskan. Arbetet underlättas till stor del av att många termer är gemensamma för de båda språken. Betydelsefullt i sammanhanget är att alltid utgå från begreppet och kontrollera definitionen innan man använder en term. Det är även viktigt att undersöka vilken term som är mest relevant då det finns flera olika termer att välja mellan på svenska. De viktigaste hjälpmedlen har varit franska och svenska medicinska enspråkiga ordböcker samt svenska medicinska facktexter i böcker, tidskrifter och på nätet. Man bör dock kontrollera källan till texter på nätet och endast använda de som är tillförlitliga.

8. RÉSUMÉ EN FRANÇAIS (saknas här)

BIBLIOGRAFI

Källtext

Passa, Philippe. 2003. "Examens utiles et inutiles dans le diabète de type 2". *La Revue du Praticien*, N° 10 2003, sid. 1069-1073.

Gin, Henri, Rigalleau, Vincent & Baillet, Laurence. 2003. "Diététique et activité physique dans la prévention et le traitement du diabète de type 2". *La Revue du Praticien*, N° 10 2003, sid. 1074-1077.

Blicklé, Jean-Frédéric. 2003. "Prescrire l'insuline dans le diabète de type 2". *La Revue du Praticien*, N° 10 2003, sid. 1086-1094.

Bonnet, Fabrice & Moulin, Philippe. 2003. "Risque artériel lors du diabète de type 2: des grands essais à la prescription". *La Revue du Praticien*, N° 10 2003, sid. 1095-1101.

Referenser

Agardh, Carl-David, Berne, Christian & Östman, Jan. 2002. *Diabetes*. Stockholm: Liber.

Björnsson, C. H. & Hård af Segerstad, Birgit. 1979. *Lix på franska och tio andra språk. Läsbarhetsprövning av franska skolböcker*. Stockholm: Pedagogiskt centrum.

Cressy, Clive K.R. 1997. *Medicinsk och farmaceutisk ordbok, Engelsk-Svensk/Svensk-Engelsk*. Oxford: Oxford Physicians and Publishers Ltd.

Dahlgren, Sven. 1995. *Kortfattad medicinsk ordbok*. Stockholm: Liber.
Diabetes: särtryck av en serie i Läkartidningen 1998-1999.

- Eriksson, Olof. 1997. *Språk i kontrast: en jämförande studie av svensk och fransk meningsstruktur*. Göteborg: Akademiförlaget.
- Hellspong, Lennart & Ledin, Per. 1997. *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Hultman, Tor G. 2003. *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Ingo, Rune. 1991. *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Koller, Werner. 1989. Equivalence in translation theory. I: Chesterman, A. (utg.) *Readings in Translation Theory*. Helsinki: Oy Finn Lectura, s. 99-104
- Ledin, Per. 1991. *Räknelära i stilistik*. Stockholm: Stockholms universitet, Institutionen för nordiska språk.
- Lindskog, B.I. 1997. *Medicinsk terminologi*. Almqvist & Wiksell.
- Melander, Björn. 1987. Något om populärvetenskapliga texter och populärvetenskapligt språk. I: Gunnarsson, Britt-Louise (red.). *Facktext. Språkvårdssamfundets skrifter 18*. Malmö: Liber, s. 104-124
- Melin, Lars & Strand, Hans. 1989. *Språk i siffror*. Stockholm: Stockholms universitet, Institutionen för nordiska språk.
- Metoder och principer i terminologiarbetet*. Spri rapport nr 481. 1999. Spri och TNC.
- Nationella riktlinjer för vård och behandling vid diabetes mellitus*. 1999. Socialstyrelsen
- Newmark, Peter. 1982. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press.
- Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. Hemel Hempstead: Prentice Hall International
- Nida, Eugene. 2000. Principles of correspondence. I: Venuti, Lawrence. (utg.) *The Translation Studies Reader*. London: Routledge, s. 126-140

Norstedts stora fransk-svenska/svensk-franska ordbok. 1998. Stockholm: Norstedt.

Nyman, H. 1996. *Medicinens språk*. Almqvist & Wiksell.

Pedersen, John, Spang-Hanssen, Ebbe & Vikner, Carl. 1989. *Fransk universitetsgrammatik*. Göteborg: Esselte Studium/Akademiförlaget.

Quevauvilliers, Jacques & Fingerhut, Abe. 1999. *Dictionnaire Médical*. Paris: Masson.

Riegel, Martin, Pellat, Jean-Christophe & Rioul, René. 1994. *Grammaire méthodique du français*. Paris: Presses Universitaires de France.

Schlyter, Börje. 1983. *Franska facktermer 5-9*. Lund: Universitetsförlaget Dialogos AB.

Svenska Skrivregler. 2000. Stockholm: Svenska språknämnden/Liber.

Tegelberg, Elisabeth. 2000. *Från svenska till franska. Kontrastiv lexikologi i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Vinay, J.-P & Darbelnet, J. 1977. *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Montréal, Québec: Beauchemin.

www.33docavenue.com

www.33docpro.com

www.diabetologytt.nu

www.europa.eu.int/eurodicautom/login.jsp

www.fass.se

www.infomedica.se

www.internetmedicin.se

www.ki.se

www.lakartidningen.se

www.lakartidningen.se/omlt.html

www.lif.se

www.lu.se

www.medicalink.se

www.mpa.se

www.rf.se

www.scb.se

www.sll.se

www.slv.se

www.sos.se

www.svls.se

www.uu.se

Övrig använd litteratur

Eriksson, Susanna. 1999. *Kommenterad översättning av ett utdrag ur Le racisme du travail av Philippe bataille*. Stockholm: TÖI

Jørgensen, Nils & Svensson, Jan. 1987. *Nusvensk grammatik*. Malmö: Gleerups Förlag.

Kalmér, Anna. 1999. *Crimes et lois. Översättning med kommentar*. Stockholm: TÖI

Larsson Ringqvist, Eva (utg.). 2003. *Ordföljd och informationsstruktur i franska och svenska*. Växjö: Växjö University Press.

Le Petit Robert. 1993. Paris: Les Dictionnaires Robert.

Manuila, A., Manuila, M., Nicole, M. & Lambert, H. 1970. *Dictionnaire français de médecine et de biologie*. Paris.

Norstedts Medicine. 1992. Stockholm: Norstedt.

Norstedts stora svenska ordbok. 1995. Stockholm: Norstedt.

Norstedts svenska synonymordbok. Stockholm: Norstedt.

Nouveau Larousse Médical. 1980. Paris: Larousse.

Persson, Caroline. 2001. *La fiscalité française. Analys – översättning – kommentar*. Stockholm: TÖI

Svensk Medicin nr 14, Läkardagarna i Örebro 1989, Diabetes. Svenska Läkaresällskapet, Spri.

Svenskt språkbruk. 2003. Stockholm: Svenska språknämnden/Norstedts ordbok.

BILAGA

Medicinska termer

Nedanstående lista innehåller de franska termerna i källtexten och den svenska term jag valt i översättningen, samt källan till den svenska termen. En förkortning av källan står inom parentes efter den svenska termen enligt följande:

- Norstedts stora fransk-svenska/svensk-franska ordbok (NF)
- Schlyter, Börje. *Franska facktermer 5-9*. (FF)
- Lindskog, I. *Medicinsk terminologi* (MT)
- Dahlgren, Sven. *Kortfattad medicinsk ordbok* (Kmo)
- Cressy, *Medicinsk och farmaceutisk ordbok, Engelsk-Svensk/Svensk-engelsk* (Mof)
- *Läkartidningen* (LT)
- Agardh, Carl-David et al. *Diabetes* (Diabetes)
- *Nationella riktlinjer för vård och behandling vid diabetes mellitus* (NR)
- Läkemedelsverket, www.mpa.se (mpa)
- FASS, www.fass.se (fass)
- Tidskriften *Diabetolognytt*, www.diabetolognytt.nu (diabetolognytt)
- Karolinska institutet, www.ki.se (ki)
- Socialstyrelsen, www.sos.se (sos)
- EU:s ordlista på nätet, www.eu.int/eurodicautom/login.jsp (eurodicautom)
- Lunds universitet, www.lu.se (lu)
- Uppsala universitet, www.uu.se (uu)
- Webbsida med information för sjukvårdspersonal, www.internetmedicin.se (internetmedicin)
- Livsmedelsverket, www.slv.se (slv)
- Riksidrottsförbundet, www.rf.se (rf)
- Information från Sveriges landsting och apoteket, www.infomedica.se (infomedica)
- Stockholms läns landsting, www.sll.se (sll)
- Läkemedelsindustriföreningen, www.lif.se (lif)
- Statistiska Centralbyrån, www.scb.se (scb)
- Medical link, informationstjänst för hälso- och sjukvården, www.medicallink.se (medicallink)

à longue chaîne

accident

acide α -linolénique

acides gras poly-insaturés

action de l'insuline

actions cardiovasculaires

acuité visuelle

adaptation des doses d'insuline

administration

affection

affection pancréatique

albumine sérique

långkedjiga (MT)

komplikation (NF)

alfa-linolensyra (Diabetes)

fleromättade fettsyror (slv)

insulineffekt (Diabetes)

kardiovaskulära effekter (mpa)

synskärpa (NF)

justering av insulindoserna (mpa)

tillförsel (MT)

sjukdom (NF)

pankreassjukdom (diabetolognytt)

serumalbumin (MT)

albuminurie	albuminuri (MT)
altérations lipidiques	lipidförändringar (ki)
amlodipine	amlodipin (MT)
analogue lent d'insuline	långverkande analoginsulin (Diabetes)
analogue rapide	snabbverkande analoginsulin (Diabetes)
anesthésie générale	narkos (NF)
anévrisme	aneurysm (MT)
angiografi à la fluorescéine	fluoresceinangiografi (MT)
angiographie	angiografi (MT)
anomalies lipidiques	lipidrubbnings (LT)
antagonistes du récepteur AT1 de l'angio-tensine II	angiotensinreceptorblockerare som hämmar angiotensin II-receptorer av typ 1 (Diabetes)
antiagrégant plaquettaire	trombocythämmare, trombocythämmande medel (mpa)
anticorps anti-GAD	antikroppar mot GAD (LT)
anticorps anti-insuline	antikropp mot insulin (MT)
antidiabétiques oraux	perorala antidiabetika (MT)
antihypertenseurs	antihypertensiva läkemedel (LT)
aorte abdominale	bukaorta (FF, MT)
apolipoprotéines A et B	apolipoprotein A och B (MT)
artérite	arterit (NF, MT)
aspirine	acetylsalicylsyra (Mof, MT)
asthénie	asteni (NF, MT)
aténolol	atenolol (Mof)
athérogène	aterogen (MT)
atteinte coronaire	kranskärslssjukdom (LT)
atteinte rénale	njurskada (NF)
atteinte	skada (NF)
autosurveillance glycémique	egenkontroll av glukosnivån (LT)
axes artériels	artärer (LT)
β-bloquants	betablockerare (MT, LT)
bithérapie	biterapi (mpa)
blocage du système rénine-angiotensine	hämmning av renin-angiotensinsystemet (MT)
cellules β	betaceller (Diabetes)
cérébral vasculaire	cerebrovaskulär (MT)
cétose	ketos (MT)
chaîne d'acide gras	fettsyrakedja (uu)
cholestérol total	totalkolesterol (LT)
clairance de la créatinine	kreatininclearance (MT)
clopidogrel	klopidogrel (Mof, Diabetes)
COcr	GFR, glomerulära filtrationshastigheten (internetmedicin)
complications à long terme	långsiktiga komplikationer (diabetolognytt)
complications cardiovasculaires	kardiovaskulära komplikationer (LT)
complications du diabète	diabeteskomplikationer (LT)
complications ischémiques	ischemiska komplikationer (ki)
complications micro- et macroangiopathiques	mikro- och makroangiopatiska komplikationer (diabetolognytt)
consommation d'oxygène (VO2) maximale	maximal syreupptagning (rf)

contraste iodé	jodhaltigt kontrastmedel (NF)
contre-indication	kontraindikation (NF, MT)
contreindiquer	kontraindicera (NF, MT)
contrôle glycémique	glykemisk kontroll (Diabetes, LT) glukoskontroll (LT)
contrôle lipidique	lipidkontroll (mpa)
corticoïdes	kortikoider (NF, MT)
c-peptide	C-peptid (MT)
créatinine plasmatique	plasmakreatinin (mpa)
créatininémie	kreatininnivån (mpa)
cutané	hud- (NF)
cytoprotecteur	cytoprotektiv (Mof)
d'action rapide et brève	snabbt insättande effekt och kort duration (fass)
décompensation	dekompensation (MT)
dépistage	screening (Mof, MT)
dérivé	derivat (NF, MT);
déséquilibre glycémique	störning av glukosbalansen (mpa)
Detemir	detemir (fass)
diabète de type 1 d'évolution lente	långsamt progredierande typ 1-diabetes (diabetolognytt)
diabète de type 1	typ 1-diabetes (LT)
diabète de type 2	typ 2-diabetes (LT)
diabète méconnu	oupptäckt/odiagnosticerad diabetes (LT)
diabète mitochondrial	mitokondriell diabetes (LT)
diabète monogénique	monogen diabetes (LT)
diabète secondaire	sekundär diabetes (diabetolognytt)
diabétique de type 2	typ 2-diabetiker (LT)
diabétologie	diabetologi (NF, LT)
diététique	kost (LT)
diurétique	diuretikum, pl. -a. (MT)
données épidémiologiques	epidemiologiska data (ki)
doppler	dopplerundersökning (MT)
dosage de la glycosurie	mätning av uringlukos (mpa)
dose maximale tolérée	maximal tolererad dos (mpa)
dose pharmacologique	farmakologisk dos (sos)
durée d'action	verkningsduration (Diabetes)
échographie	ultraljundsundersökning (NF, MT)
éducation du patient	patientutbildning (diabetolognytt)
effet hyperglycémiant	hyperglykemisk verkan (mpa)
effets anti-inflammatoires	antiinflammatorisk effekt (mpa)
effets métaboliques	metabola effekter (LT)
électrocardiogramme basal	viloe-KKG (ki)
électrocardiogramme de repos	viloe-KKG (ki)
électromyogramme	elektromyogram (sos)
en ambulatoire	polikliniskt (NF)
endocrinopathie	endokrinopati (Kmo)
entrave à l'action de l'insuline	insulinresistens (Diabetes)
épidémiologie	epidemiologi (NF, MT)
épreuve d'effort	arbets-EKG (MT)
épreuve d'hyperglycémie provoquée par voie orale	oralt glukostoleranstest (LT)

équilibre glycémique	glukosbalans (diabetolognytt)
équilibre lipidique	blodfettbalans (infomedica)
essai interventionnel	interventionsstudie (LT)
étude d'intervention	interventionsstudie (LT)
étude de cohorte	kohortstudie (Diabetes)
étude prospective	prospektiv studie (LT)
études cliniques	kliniska studier (LT)
études de prévention primaire	primärpreventiva studier (LT)
études épidémiologiques	epidemiologiska studier (mpa)
études randomisées	randomiserade studier (LT)
événement	händelse (mpa)
événement cardiovasculaire	kardiovaskulär händelse (LT)
événement ischémique	ischemisk händelse (LT)
examen cardiovasculaire	kardiovaskulär undersökning (sos)
examen clinique	klinisk undersökning (sos)
examen doppler	dopplerundersökning (ki)
examen neurologique	neurologisk undersökning (fass)
examen radiologique	röntgenundersökning (NF)
excrétion urinaire d'albumine	utsöndring av albumin i urinen (LT)
facteur de risque indépendant	oberoende riskfaktor (sos)
facteurs de risque cardiovasculaire	kardiovaskulära riskfaktorer (Diabetes)
facteurs de risque conventionnels	konventionella riskfaktorer (LT)
faillite fonctionnelle	funktionell störning (diabetolognytt)
félodipine	felodipin (MT)
fibrate	fibrat (Mof)
fibrinogène	fibrinogen (NF, MT)
fibrinolyse	fibrinolys (MT)
fond d'oeil	ögonbottenundersökning (sos)
formule de Cockcroft	Cockcrofts formel (mpa)
gemfibrozil	gemfibrozil (MT)
Glargine	glargin (Diabetes)
glibenclamide	glibenklamid (MT)
glitazones	glitazoner (mpa)
GLP-1 (glucagon like peptide- 1)	GLP-1 (glukagonlik peptid 1) (LT)
glucagon	glukagon (MT)
glucide	kolhydrat (FF)
glucides complexes	sammansatta kolhydrater (MT)
glucose oxydase	glykosoxidas (<u>diabetolognytt</u>)
glucotoxicité	glukostoxicitet (LT)
glycémie	glukosnivå, glukosvärde, plasmaglukosvärde (FF, LT)
glycémie à jeun	fasteglukosnivå (LT)
glycémie capillaire	kapillärt glukosvärde (LT)
glycémie post-prandiale	postprandial glukosnivå (LT)
glycosurie	glukosuri (MT)
glycosurie	uringlukos (diabetolognytt)
graisses saturées	mättade fetter (FF)
haut risque cardiovasculaire	hög kardiovaskulär risk (mpa)
HbA1c	HbA1c (LT)
hémoglobine glyquée	glykerat hemoglobin (MT)

hémogramme	hemogram (eurodicautom)
hémorragie intracérébral	intracerebral blödning (mpa)
hépatique	lever- (NF)
hexamère stable	stabil hexamer (LT)
homocystéine	homocystein (MT)
hyperagrégeabilité plaquettaire	ökad trombocyttaggregation (ki)
hypercholestérolémie	hyperkolesterolemi (MT)
hyperglycémie à jeun, non diabétique	icke-diabetisk fastehyperglykemi (LT)
hyperglycémie chronique	kronisk hyperglykemi (diabetolognytt)
hyperglycémie	hyperglykemi (MT)
hyperinsulinisme	hyperinsulinism (MT)
hyperlipidémie	hyperlipidemi (mpa)
hypertendu	hypertensiv (mpa), med högt blodtryck (NF)
hypertension artérielle	hypertoni, högt blodtryck (NF, MT)
hyperthyroïdie	hypertyreos (MT)
hypertriglycéridémie	hypertriglyceridemi (MT)
hypertriglycéridémie pure	ren hypertriglyceridemi (sos)
hypertrophie ventriculaire gauche	vänsterkammahypertrofi (LT)
hypo-α-lipoprotéinémie	hypo-alfa-lipoproteinemi (Mof)
hypoglycémiant	hypoglykemisk (MT)
hypoglycémie	hypoglykemi (MT)
hypoglycémie tardive	sen hypoglykemi (sll)
hypolipémiants	lipidsänkande läkemedel (LT) lipidsänkande farmaka (Diabetes)
iatrogénique	iatrogen (MT)
îlots	Langerhans cellöar (MT)
incidence	incidens (MT)
index de masse corporelle (IMC)	kroppsmasseindex, BMI (MT)
index glycémique	glykemiskt index (LT)
indiquer	indicera (MT)
infarctus du myocarde	hjärtinfarkt (NF, MT)
infection urinaire	urinvägsinfektion (MT)
inhibiteur de l'enzyme de conversion de l'angiotensine (IEC)	angiotensinkonvertashämmare, ACE-hämmare (Diabetes)
inhibiteur de son activateur (plasminogène)	plasminogenaktivatorhämmare (MT)
inhibiteurs calciques	kalciumblockerare (MT)
injection sous-cutanée	subkutan injektion (NF, MT)
injections multiples	multipla injektioner (Diabetes)
insuffisance coronaire	koronarinsufficiens (MT)
insuffisance rénale	njurinsufficiens (MT) njursvikt (LT)
insuline intermédiaire	medellångverkande insulin (Diabetes)
insuline rapide	snabbverkande insulin (Diabetes)
insulinémie	insulinnivån (ki)
insulinisation basale	det basala insulinbehovet (Diabetes)
insulinodépendant	insulinberoende (LT)
insulinopénique	med insulinbrist (mpa)
insulinorequérance	insulinbehov (mpa)
insulinorésistance	insulinresistens (MT)
insulinosécrétagogue	insulinsekretagog (mpa)

insulinosécrétion résiduelle	kvarvarande insulinproduktion (diabetolognytt)
insulinosensibilité	insulinkänslighet (LT)
insulinothérapie au coucher	nattinsulinregim (Diabetes)
insulinothérapie conventionnelle	konventionell insulinbehandling (LT)
insulinothérapie intensifiée	intensifierad insulinbehandling (LT)
interactions pharmacodynamiques	farmakodynamiska interaktioner (mpa)
interprandial	mellan måltiderna (mpa)
intervention	intervention (MT,LT)
intervention médicamenteuse	medikamentell intervention (diabetolognytt)
intervention nutritionnelle	kostintervention (diabetolognytt)
intervention thérapeutique	terapeutisk intervention (sos)
intra- et interdosage	intra- och interindividuell (Diabetes)
investigation non invasive	noninvasiv undersökning (MT)
iodé	jodhaltig (NF)
ischémie	ischemi (NF)
ischémie myocardique silencieuse	tyst myokardischemi (MT)
LDL-cholestérol	LDL-kolesterol (LT)
lecteur de glycémie	glukosmätare (LT)
lésion	vävnadsskada (ki)
lésion artérielle	kärlskada (mpa)
lésion athéromateuse	ateromatös skada (MT, NF)
lipide	fett (FF)
lipoprotéine a (Lp[a])	lipoprotein a (Lp[a]) (FF, MT)
lipoprotéine de basse densité	lätta lipoproteiner, LDL (FF, MT)
lipoprotéine de haute densité	tunga lipoproteiner, HDL (FF, MT)
lipotoxicité	lipotoxicitet (Diabetes)
losartan	losartan (Mof)
macroangiopathie diabétique	diabetisk makroangiopati (diabetolognytt)
macroangiopathique	makroangiopatisk (sos)
macrophage	makrofag (MT)
maladie coronaire	kranskärlssjukdom (NF, LT)
maladie infectieuse	infektionssjukdom (MT)
maladie inflammatoire	inflammatorisk sjukdom (fass)
maladie intercurrente	interkurrent sjukdom (MT)
marqueur prédictif	prediktor (diabetolognytt)
matières grasses	fett (NF)
médicaments hypoglycémians	hypoglykemiska medel (LT)
membre inférieur	nedre extremitet (LT)
méta-analyse	metaanalys (medterm)
metformine	metformin (MT)
méthode de dosage	mätmetod (mpa)
microalbuminurie	mikroalbuminuri (MT)
modifications qualitatives des LDL	kvalitativa förändringar av LDL (diabetolognytt)
MODY	MODY (LT)
morbidité et mortalité anticipées	tidig kardiovaskulär sjukdom och död (diabetolognytt)
morbidité et mortalité cardiovasculaire	kardiovaskulär morbiditet och mortalitet (LT)
moyens de prévention	preventionsmetoder (sos)
néphropatie	nefropati (MT)
néphropatie diabétique	diabetesnefropati (MT)

néphrotoxique	nefrotoxisk (Mof)
neuropathie périphérique	perifer neuropati (MT)
néuropathie végétative	autonom neuropati (diabetolognytt)
nitrendipine	nitrendipin (mpa)
non insulino-dépendant	icke insulinberoende (mpa)
non-diabétique	icke-diabetiker (diabetolognytt)
NPH (Neutral Protamine Hagedorn)	NPH (Neutral Protamin Hagedorn) (Diabetes)
obèse	obes (mpa)
obèse androïde	bukfetma (LT)
obésité	fetma (NF)
opacifiant	kontrastmedel (fass)
ophtalmologiste/ophtalmologue	ögonläkare (NF)
oxydation	oxidation (NF, MT)
paramètres lipidiques	lipidparametrar (lif)
particularités cliniques	kliniska särdrag (LT)
peptide C	C-peptid (MT)
pharmacocinétique	farmakokinetisk (MT)
pHi	isoelektrisk punkt (MT)
photocoagulation laser	laserfotokoagulation (sos)
pic d'action	maximal nivå (Diabetes)
pioglitazone	pioglitazon (mpa)
plasma veineux	venös plasma (LT)
plasmatique	i plasma (LT)
plasminogène	plasminogen (MT)
polychimiothérapie	polyfarmakoterapi (MT)
polyuro-polydipsie	polyuri-polydipsi (Diabetes)
population	population (MT)
population générale	normalpopulation (LT)
population non-diabétique	icke-diabetisk population (diabetolognytt)
postinfarctus	efter infarkt (LT)
post-prandiale	postprandial (MT)
préprandiale	preprandial (MT)
présentation atypique	atypisk symtombild (mpa)
pression artérielle	det arteriella trycket (mpa)
prévalence	prevalens (MT)
prévention	prevention (LT)
prévention cardiovasculaire	kardiovaskulär prevention (ki)
prévention nutritionnelle	kostprevention (lu)
prévention primaire	primär prevention (LT)
prévention secondaire	sekundär prevention (LT)
profil de la dyslipidémie	lipidprofil (mpa)
profil pharmacocinétique	farmakokinetisk profil (mpa)
protamine	protamin (MT)
protéine C-réactive	C-reaktivt protein (MT)
protéinurie	proteinuri (MT)
protide	protein (slv)
ramipril	ramipril (mpa)
récepteurs nucléaires PPAR-γ	nukleära receptorerna PPAR-gamma (mpa)
récurrente	recidiverande (NF, LT)

règles hygiéno-diététiques	rekommendationer om kost- och livsstilsförändringar (mpa)
relation dose-effet	dos-respons-förhållande (mpa)
répaglinide	repaglinid (Diabetes)
reproductible	reproducerbar (NF, MT)
résorption	absorption (diabetolognytt)
rétinopathie diabétique	diabetesretinopati (MT)
rétinopathie proliférante	proliferativ retinopati (LT)
revascularisation	revaskularisering (LT)
rigidité artérielle	kärlstyvhet (Diabetes)
risque artériel	vaskulär risk (fass)
risque cardiovasculaire	kardiovaskulär risk (LT)
risque de mortalité	mortalitetsrisk (sos)
risque hémorragique	blödningsrisk (mpa)
risque relative	relativ risk (scb)
risque vasculaire	vaskulär risk (fass)
risque vasculaire global	total kardiovaskulär risk (diabetolognytt)
rosiglitazone	rosiglitazon (Diabetes)
sartans	sartaner (medicallink)
schéma thérapeutique	behandlingsschema (mpa)
scintigraphie myocardique	myokardscintigrafi (NR)
sensibilité	sensitivitet (MT)
sensibilité à l'insuline	insulinkänslighet (LT)
série n-3	n-3-serien (Diabetes)
sevrage tabagique	tobaksavvänjning (NF)
simvastatine	simvastatin (mpa)
situation métabolique	metaboliskt tillstånd (mpa)
solutions d'insuline	insulinlösningar (mpa)
spécificité	specificitet (MT)
spectre d'action	verkningspektrum (fass)
spontané	spontan (MT)
statine	statin (mpa)
stimulation par le glucagon	glukagonstimulering (Diabetes)
stratégies thérapeutiques	behandlingsstrategier (LT)
stress peroxydant	oxidativ stress (ki)
stylo injecteur jetable	engångspenna (mpa)
stylo injecteur rechargeable	flergångspenna (LT)
sulfamides hypoglycémians	sulfonureider (Diabetes)
surcharge pondérale	övervikt (NF)
syndrome de l'insulinorésistance	insulinresistenssyndromet (LT)
synergique	synergistisk (NF, NS)
tabagisme	tobaksberoende, tobaksbruk (LT)
thérapeutique	terapi (NF)
thiazolidinediones	tiazolidinedioner (fass)
thoracique	bröst- (NF)
tomodensitométrie	datortomografi (FF)
traitement antihypertenseur	antihypertensiv behandling (Diabetes)
traitement combiné	kombinationsbehandling (Diabetes)
traitement médicamenteux	medikamentell behandling (mpa)
traitement non pharmacologique	icke-farmakologisk behandling (NR)

traitement par injections multiples	flerdosregim (diabetolognytt)
transmission autosomique dominante	autosomalt dominant ärftlighet (Diabetes)
triglycérémie	triglyceridnivåerna (diabetolognytt)
triglycérides	triglycerider (MT)
U (unité)	E (enhet) (MT)
UI	IE (MT)
valeurs limites	gränsvärden (sos)